

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

گزارش بیست و یکمین دوره کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد (IACC)

در ولینیوس، لیتوانی

■ از ۲۹ خردادماه الی ۱ تیرماه ۱۴۰۳

The 21st International Anti-Corruption Conference (IACC) in Vilnius, Lithuania

■ 18-21 June, 2024

■ تهیه و تنظیم:

کمیسیون حکمرانی سازمانی

معاونت امور کمیسیون‌ها و هیئت نمایندگان

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

آذرماه ۱۴۰۳

بیست و یکمین دوره همایش مبارزه با فساد

The 21st International Anti-Corruption Conference (IACC)

بیست و یکمین دوره کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد (IACC)، بزرگ‌ترین رویداد جهانی مستقل در حوزه مبارزه با فساد، در روز سه‌شنبه ۲۹ خردادماه مصادف با ۱۸ ژوئن در ویلنیوس، پایتخت کشور لیتوانی آغاز به کار کرد. این رویداد یکی از مهم‌ترین و معتبرترین کنفرانس‌های جهانی در این زمینه است که هر دو سال یکبار توسط سازمان غیرانتفاعی شفافیت بین‌الملل به میزبانی کشورهای مختلف با حضور نخبگان، مقامات دولتی، نهادهای مدنی و فعالان این حوزه با هدف ایجاد فضایی برای تبادل دیدگاه‌ها و تجارب، ترویج همکاری بین‌المللی در حوزه مبارزه با فساد، ارائه راهکارهای موثر و نوآورانه برای پیشگیری و کاهش فساد، ترغیب و تشویق نهادهای دولتی و غیردولتی برای مشارکت در زمینه مبارزه با فساد برگزار می‌شود.

این دوره از کنفرانس طی چهار روز با حضور بیش از دو هزار نفر از ۱۴۰ کشور جهان از جمله سران کشورها، نخبگان، مدیران تجاری، موسسات مالی، نهادهای مدنی، فعالان و تشکلهای بخش خصوصی و روزنامه‌نگاران از سراسر جهان با شعار "Standing for Integrity" در قالب بیش از ۸۰ سخنرانی و پنل تخصصی به بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعاتی چون سلامت کسب‌وکار، تاثیر فساد بر امنیت جهانی، ثبات اقتصادی و چالش‌های اقلیمی اختصاص داده شد.

تغییر نگرش و گفتمان مبارزه با فساد در این دوره از رویداد مبارزه با فساد به طور سلبی و از بالا به پایین به مبارزه با فساد به طور ایجابی و از پایین به بالا در قالب طرح مفهوم راست‌کرداری در کسب‌وکار (Business Integrity) بود. آنچنان که مبارزه با فساد پس از وقوع آن، که معمولاً با اهرم‌های قهری صورت می‌گیرد، با توجه به پویایی و خلاقیت ماهیت فساد، از کارآمدی و اثربخشی اندکی برخوردار است. اما مبارزه با فساد در قالب پیشگیری از وقوع فساد با مفهوم راست‌کرداری در کسب‌وکار معنا می‌یابد. شاید بهترین واژه‌ای که بتواند مفهوم Integrity را به زبان فارسی انتقال دهد، «راست‌کرداری» باشد. از آنجا که Integrity ماهیتی داوطلبانه، اخلاقی و متعالی دارد، در حقیقت در کسب‌وکار «سالم» یا «درست»، با اینکه راه فساد همواره باز و ابزارهای فساد در دسترس و صاحب کسب‌وکار از میان‌برها آگاه است اما از آنجا که از تحمیل هزینه‌های ناشی از فساد به محیط کسب‌وکار اطلاع دارد، خوشتن‌دارانه تن به فساد نمی‌دهد و به آن دامن نمی‌زند. بر این اساس هم مفاهیم شفافیت، اعتماد متقابل، مشارکت، همبستگی و پاسخگویی (از جنس جواب‌پس‌دادن) اهمیت یافته و از زمینه‌های بروز فساد در جامعه در هر سطح و نهادی، به ویژه با عاملیت و کنش پیوسته نهادهای مدنی و تشکلهای بخش خصوصی می‌کاهد.

سایر موارد مهمی که می‌توان در خصوص مقایسه شرایط کشور بر اساس این رویداد بیان کرد، عبارتند از:

- توسعه‌یافتگی و عمق اندیشه، گفتمان، تفکر نقادانه و خارج از چارچوب نهادهای مدنی، از جمله تشکلهای کارفرمایی بخش خصوصی، اتاقهای بازرگانی، تشکلهای اقتصادی و اتاقهای مشترک کشور نسبت به بسیاری از کشورهای حاضر در رویداد؛
- حکمرانی بد در ایران به عنوان مانع توسعه در دو دهه گذشته در مقایسه با جهش اقتصادی کشورهایی چون چین، لهستان، استونی، گرجستان، نیجریه و حتی لیتوانی بر پایه حکمرانی خوب؛
- ادراک عمومی سطحی از فناوری در ایران به دلیل سرکوب اقتصاد آزاد و شیوع رویه‌های ضد رقابتی، ضد بهره‌وری و رانتی منتج از دخالت دولت و نهادهای حاکمیتی در اقتصاد؛
- عدم بهره‌گیری از فرصت‌ها و سرمایه‌های خارجی در ایران در مقایسه با کشورهایی با وضعیت سیاسی-اجتماعی کم‌وبیش شبیه به ایران از جمله پاکستان، افغانستان، عراق، مصر، لبنان، لیبیا، اندونزی، آذربایجان و... منتج از ۲۰ سال تحریم و انزوا از بازارهای جهانی؛

در این کنفرانس رهبران برجسته دولت‌ها و کارشناسان مبارزه با فساد از سراسر جهان از جمله گیتاناس نائوشدا (رئیس‌جمهور لیتوانی)، برناردو آلارلو (رئیس‌جمهور گواتمالا)، ماتیاس کورمان (دبیرکل سازمان توسعه و همکاری اقتصادی)، رتوبن لیفوکا (رئیس شورای کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد)، فرانوسا والرین (رئیس شفافیت بین‌الملل)، لیناس پرواناس (مدیر خدمات تحقیقات ویژه لیتوانی) به سخنرانی در نشست‌های عمومی پرداختند.

از سایر سرفصل‌هایی که در این دوره از کنفرانس مورد بحث و بررسی قرار گرفت، می‌توان به نیاز به بازگرداندن اعتماد متقابل میان نهادهای اجتماعی از جمله شهروندان، بخش خصوصی و حاکمیت، محافظت از قهرمانان و مبارزان با فساد، رسیدگی به فساد در حوزه محیط‌زیست، تجارت غیرقانونی، رشوه‌خواری، قاچاق، فساد در زنجیره‌های تامین، جرایم سازمان یافته، سلامت در امور مالی و بانکی، عدم شفافیت در اقدامات اقلیمی و مقابله با مخاطرات محیط‌زیستی، توانمندسازی زنان، شنیدن صدای اقشار محروم، عدم شفافیت و تاثیر آن بر فساد در محیط کسب‌وکار، استفاده از هوش مصنوعی با تاکید بر اولویت کیفیت داده‌ها بر در دسترس بودن داده‌ها و... اشاره کرد.

هفتمین دوره جشنواره فیلم

Films4Transparency(F4T)

این دوره از کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد هم‌چنین میزبان هفتمین دوره جشنواره فیلم Films4Transparency (F4T) بود. در این جشنواره مستندهایی در خصوص مبارزه با فساد و افشای فساد در راستای فراهم کردن بستری برای تعریف و ارائه راهکارهای جایگزین برای جهانی عادلانه‌تر به نمایش درآمد و پس از نمایش هر یک از مستندها فضایی به منظور گفت‌وگو با قهرمانان فیلم، کارگردانان و کارشناسان در این زمینه فراهم شد و به سوالات تماشاگران و علاقمندان پاسخ داده شد. در این رویداد فیلم‌های منتخب پیرامون موضوعات مرتبط با محورهای کنفرانس در چند عنوان از جمله دولت سکوت، تصرف، مافیا و بانک‌ها، پشت درهای بسته و رئیس‌جمهور تصادفی با هدف تاثیرگذاری مثبت به نمایش درآمدند.

فیلم State of Silence، داستان چهار خبرنگار مکزیکی را روایت می‌کند که برای کشف حقیقت جان خود را در یکی از خطرناک‌ترین کشورهای جهان به خطر می‌اندازند تا ترس و دردی را که مردم مکزیکی طی دو دهه در راستای مبارزه با مواد مخدر متحمل شده‌اند، افشا کنند. این محققان و وقایع‌نگاران که خود به نحوی قربانیان خشونت به شمار می‌آیند، در این فیلم بر نکاتی کلیدی در این زمینه از جمله خطر ادغام نهادهای کسب‌وکار مجرم و دولت‌های فاسد محلی اشاره کرده و بر بی‌عملی و انکار دولت در مواجهه با این بحران در کشور تاکید دارد.

فیلم The Grab، یک فیلم هیجان‌انگیز است که گزارش‌های تحقیقی را با داستان‌های شخصیت محور ترکیب و روایت‌هایی را از آریزونا تا زامبیا به تصویر می‌کشد تا یکی از بزرگ‌ترین و ناشناخته‌ترین تهدیدات جهان را در حوزه مبارزه با فساد فاش کند. این فیلم به تصاحب آخرین زمین‌های کشاورزی و ذخایر آبی باقی مانده در جهان توسط کشورهای نظیر چین، روسیه، عربستان، ... اشاره و تاکید می‌کند که این کشورها بی‌سروصدا در حال ذخیره‌سازی و تصاحب منابع غذایی و آبی در سرتاسر جهان هستند.

فیلم Mafia and Banks، در این مستند منشا فساد در دنیای معاصر و زمانی که روسیه و چین در تلاش برای حفظ نفوذ خود در دنیای تغییر یافته جدید هستند را روایت می‌کند. در این راستا، به نقش قانون‌گذاران، وکلا و بانک‌ها در ایجاد جرایم سازمان‌یافته، تضعیف اقتصاد بازار، حاکمیت قانون و دموکراسی و فقدان اراده سیاسی برای به چالش کشیدن این معضل اشاره می‌شود. در این مستند به ارائه توضیحاتی در خصوص موضوعاتی نظیر دخالت سیاستمداران فاسد در نحوه اداره سیستم‌های مالی و همچنین جرایمی نظیر پولشویی در مقیاس‌های بزرگ پرداخته و نحوه تضعیف دموکراسی از درون سیستم‌های مالی جهان را به تصویر می‌کشد.

فیلم Behind the Doors، به بررسی اسرار مالی و ثروت‌های غیرقانونی سه کشور کنیا، آذربایجان و پاکستان در شهر لندن پرداخته و به پیشینه فعالیت و کسب ثروتی شگفت‌انگیز از طرق گوناگون از جمله سرمایه‌گذاری در املاک لندن، پولشویی‌های بین‌المللی، ... توسط خاندان‌های کنیاها در کنیا، علی‌اف در آذربایجان و شریف در پاکستان اشاره دارد.

فیلم The Accidental President، داستان اسویاتلانا تسیکانوسکایا^۱، معلم معمولی یک مدرسه ابتدایی را روایت می‌کند، همسر این معلم یکی از نامزدهای انتخاباتی ریاست‌جمهوری بلاروس بود که به دلیل به چالش کشیدن رئیس‌جمهور این کشور بازداشت شد، سپس تسیکانوسکایا وارد صحنه سیاسی شده و به عنوان نامزد انتخابات وارد رقابت شد، با توجه به طرفداران بسیار این معلم در انتخابات، با اعلام شکست او طرفداران وی که معتقد بودند در انتخابات تقلب صورت گرفته است دست به اعتراضات طولانی مدت در سراسر کشور زدند. در این مستند بر تلاش‌های این معلم در مسیر مبارزه برای آینده کشور و ایجاد بلاروسی دموکراتیک تاکید شده است.

هیئت اعزامی کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

¹ Sviatlana Tsikhanouskaya

در این همایش هیئتی ۵ نفره شامل حسن فروزان فرد، رئیس کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق تهران، امین صدرنژاد، نایب رئیس کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق تهران، دیاکو حسینی، معاون بررسی های اقتصادی اتاق تهران، ناهید مجیدی، دبیر کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق تهران و آهو یآوری، کارشناس امور بین الملل اتاق تهران نمایندگی بخش خصوصی ایران را بر عهده داشتند.

کشور لیتوانی از منظر اقتصاد، اجتماع و کیفیت حکمرانی

لیتوانی کشوری با حدود ۳ میلیون نفر جمعیت است که در همسایگی بلاروس (در شرق)، لهستان (در جنوب)، جمهوری لتونی (در شمال) و استان کالینینگراد روسیه (در غرب) قرار گرفته است. مردم لیتوانی عمدتاً از نژاد لیتوانیایی بوده و به زبان لیتوانیایی صحبت می کنند که به همراه زبان کشور جمهوری لتونی و استونی، ریشه های مشترک سانسکریت دارد. این کشور تا پیش از فروپاشی شوروی، عضوی از اتحادیه جماهیر شوروی بود. این کشور از سال ۲۰۰۴ به عضویت اتحادیه اروپا و ناتو درآمده و از سال ۲۰۱۸ عضو سازمان توسعه و همکاری های اقتصادی^۲ شده است.

از نظر نژادی مردم این کشور خود را بیشتر همداستان با مردم جمهوری لتونی، استونی، لهستان و اوکراین دانسته و ضدیت و نفرت از کشور روسیه (چه در زمان روسیه تزاری و چه در دوران سلطه کمونیسم) در میان ایشان مشترک است. از طرف دیگر، جنگ اوکراین سبب شده است که همدلی با مردم اوکراین در این کشور فراگیر شده، مهاجرت و سرمایه گذاری اوکراینی ها در لیتوانی افزایش یافته و همچنین به دلیل رفتارهای تهاجمی و تمرکز پایگاه های نظامی روسیه

² OECD(Organisation for Economic Co-operation and Development)

در کالینینگراد از یک سو و پایگاه‌های نظامی ناتو در لهستان از سوی دیگر، این کشور اخیراً به سرمایه‌گذاری بیشتر بر توان دفاعی خود با همکاری ناتو روی آورده است.

از منظر اقتصادی، تولید ناخالص داخلی لیتوانی حدود ۸۱ میلیارد دلار در سال است و اقتصاد این کشور، در میان اقتصادهای پردرآمد در جهان قرار می‌گیرد. سهم خدمات عمدتاً در حوزه‌هایی مانند خدمات آی‌تی، فین‌تک، بلاک‌چین، پرداخت‌یاری و... بیشترین سهم را در تولید ناخالص داخلی این کشور داشته و عمده محصولات صادراتی این کشور علاوه بر خدمات، در حوزه صنایع کشاورزی (مواد غذایی و الوار)، مواد شیمیایی، ماشین‌آلات، محصولات معدنی و محصولات نساجی قرار می‌گیرد. بر مبنای ارزیابی بنیاد هریتج^۳، شاخص آزادی اقتصادی لیتوانی برابر با ۷۳ از ۱۰۰ بوده و این کشور پانزدهمین اقتصاد آزاد جهان به شمار می‌آید. بیشترین سرمایه‌گذاری خارجی در لیتوانی نیز توسط کشور سوئد صورت می‌پذیرد و شعبه‌های SwedBank در شهر ویلنیوس بیشتر از سایر موسسات مالی به چشم می‌آیند.

بر مبنای ارزیابی‌های بنیاد برتلسمان^۴ (شاخص BTI در کیفیت حکمرانی) کشور لیتوانی با نمره کلی ۹۰۲۹ از ۱۰، سومین کشور میان ۱۳۷ کشور مورد مطالعه براساس این شاخص است. بر همین مبنای لیتوانی از نظر گذار سیاسی با نمره ۹۰۵ در رتبه ۴، گذار اقتصادی با نمره ۹ در رتبه ۵ و شاخص حکمرانی با نمره ۷۰۴۵ در رتبه سوم از میان ۱۳۷ کشور است. همچنین بر مبنای ارزیابی‌های OECD، از منظر شاخص‌های کیفیت حکمرانی، مردم لیتوانی نفوذ ۶۰ درصدی در تصمیم‌گیری‌ها، اجرا و مقبولیت تصمیمات کلان دارند که سطحی بالاتر از متوسط کشورهای عضو OECD است. همچنین کسری بودجه این کشور حدود نیم‌درصد و تورم نزدیک به ۱ درصد است. میزان جمعیت جوان شاغل با حقوق مناسب در این کشور بالاتر از OECD بوده، گرچه مشکلات مرتبط با اشتغال نسل Z در این کشور وجود دارد.

^۳ The Heritage Foundation

^۴ Bertelsmann Stiftung (Foundation) Transformation

روز اول - صبح

سه‌شنبه ۲۹ خرداد ۱۴۰۳

پیش از مراسم افتتاحیه ۹ پنل تخصصی مختلف با موضوع‌های مختلف نظیر بهره‌گیری از همکاری برای پیشبرد ثبات و توسعه اقتصادی، تقویت مکانیسم نظارتی کنوانسیون سازمان ملل برای افزایش پاسخگویی، مقابله با فساد استراتژیک، راست‌کرداری در کسب‌وکار و بهره‌گیری از فناوری در راستای راست‌کرداری در کسب‌وکار، اطلاعات نادرست، کاربرهای هوش مصنوعی در حوزه مبارزه با فساد، حاکمیت در فروش، هم‌گرایی در تهدید برگزار و هیئت اعزامی اتاق با توجه به اولویت‌های از پیش تعیین شده در برخی از این پنل تخصصی‌های حضور به‌هم رسانیدند.

پنل تخصصی

همکاری، نه منازعه، ابزارهای جدید و مشارکت برای پیشبرد ثبات اقتصادی و توسعه در کشورهای در حال منازعه و شکننده

Collaboration, Not Conflict: New Tools and Partnerships to Advance Economic Stability and Development in Fragile and Conflict States

این پنل تخصصی به بررسی نهادهای ضعیف در کشورهای شکننده به منزله یکی از موانع مقابله با زمینه‌های فساد در سطوح دولتی و غیردولتی اختصاص داشت. در این نشست سخنرانان تاکید کردند که در کشورهای شکننده به سبب فقدان دولت متمرکز و انحلال بوروکراسی، نه تنها زمینه‌های فساد بیشتر است بلکه بطور متقابل فساد به شکنندگی حکومت نیز کمک می‌کند. این چرخه کشورهای شکننده را مستعد رشد گروه‌های مافیایی درون کشور یا ایجاد جذابیت برای گروه‌ها و افراد مرتبط با جرایم سازمان‌دهی شده در خارج از آن کشور می‌سازد. شرکت‌کنندگان ضمن اشاره به مخاطرات فزاینده کشورهای شکننده و در حال منازعه و آثار آن بر گسترش فسادهای سازمان‌یافته، به منظور مقابله با فساد در این قبیل کشورها به خصوص روش‌های ذیل را مورد بحث قرار دادند:

- تمرکز صندوق بین‌المللی پول بر جنبه‌های فساد بخاطر کارآمد کردن هدف این نهاد در اینجا ثبات مالی؛

..... معاونت امور کمیسیون‌ها و هیئت نمایندگان

- نقش جامعه مدنی در میانجی‌گری بین نهادهای بین‌المللی و حکومت‌ها؛
- نظارت مستمر نهادهای بین‌المللی بر جریان مبارزه با فساد و بی‌ثباتی مالی در کشورهای شکننده و هشدار به بازیگران دولتی و غیردولتی.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

مجاورت ایران با کشورهای موسوم به جوامع شکننده از جمله عراق، افغانستان، سوریه و لبنان از یک طرف تا امروز موجب سهولت در دور زدن تحریم‌ها و ایجاد بازارهایی ولو بی‌ثبات در این جوامع شده اما از طرف دیگر تداوم شکنندگی توأم با فساد مالی و بی‌ثباتی اقتصادی در این کشورها امکان توسعه روابط تجاری پایدار را فراهم نمی‌کند. پایش وضعیت شاخص‌های فساد در این کشورها می‌تواند به فعالان تجاری هشدارهای ضروری را ارسال و به دولت برای وضع مقررات تسهیل‌کننده و رفع موانع تجاری و تبادلات مالی با کشور هدف کمک کند.

پنل تخصصی

راست‌کرداری در کسب‌وکار: از اینجا به کجا می‌رویم؟

Business Integrity: Where do we go from here?

فساد یک چالش برای اقتصاد جهانی است. اثرات آن از تحریف بازارها تا رقابت ناعادلانه قابل مشاهده است. در این پند تخصصی به بررسی پتانسیل انگیزه‌های راست‌کرداری در کسب‌وکار به عنوان محرکی برای تغییر پرداخته شد. ترکیب مناسب تحریم‌ها و مشوق‌ها برای تقویت راست‌کرداری تجاری چیست؟ چه اقداماتی تاکنون برای جلوگیری از ارتکاب فساد و جرم انجام شده است؟

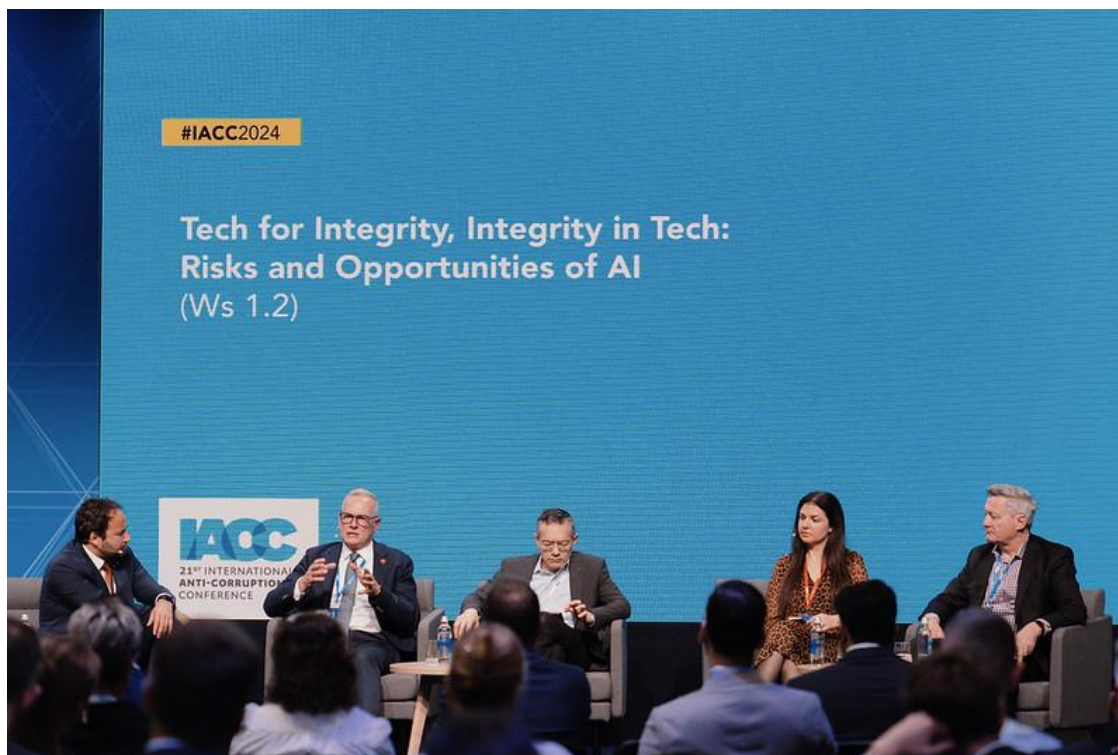
راست‌کرداری در کسب‌وکار شامل کلیه اقداماتی می‌شود که افراد را از انجام کار درست مطمئن می‌سازد. عدم وجود راست‌کرداری در بخش‌های خصوصی و دولتی منجر به نابودی سرمایه‌های ملی می‌شود. در ابتدای راه ایجاد راست‌کرداری باید به دنبال شناسایی مشوق‌ها برای انجام فساد بود تا با آگاهی از آنها بتوان فساد را کاهش داد یا از بین برد. سرعت فرهنگ ارتکاب فساد در حال تغییر است. اگر افراد تنها به خود اتکا کنند و نیروی بازدارنده خارجی وجود نداشته باشد، تغییرات اجتماعی به کندی صورت می‌گیرد.

مبارزه با فساد باید در سه سطح جهانی، منطقه‌ای و ملی انجام شود. در سطح جهانی، به نقل از رئیس شعبه جرایم مالی و فساد دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC)، پس از مطالعه موردی ۲۵ شرکت، اصول اخلاقی و مبارزه با فساد در سال ۲۰۲۳ بازبینی و اصلاح شده و یک رهنمون کلی برای جهانیان تدوین شده است. در سطح منطقه‌ای، پلتفرم‌های شناسایی فساد، عموماً در بخش‌های خصوصی، ایجاد شده که وظیفه شناسایی و ردیابی فساد را بر عهده دارند. در سطح ملی نیز بحث شفافیت کسب‌وکار و استانداردها مطرح است که در دو بخش کلان (عمومی) و خصوصی باید اجرا شود. این استانداردها به صورت درون کسب‌وکاری، بیرونی و جمعی باید رعایت شود. در این کارگاه نمونه‌هایی از مبارزه با فساد و افزایش شفافیت کسب‌وکار کشورهایی مانند کنیا، نیجریه، اسپانیا و دانمارک مطرح شد و در اکثر این نمونه‌ها به پیشگیری هر چه بیشتر نسبت به مبارزه پس از وقوع فساد تاکید و ایجاد قوانین، مجازات‌ها و تحریم‌ها به مثابه ابزاری در جهت شفاف‌سازی و راست‌کرداری در کسب‌وکارها توصیف شد.

پنل تخصصی

فناوری برای راست‌کرداری، راست‌کرداری در فناوری: خطرات و فرصت‌های هوش مصنوعی

Tech for Integrity, Integrity in Tech: Risks and Opportunities of AI (Ws 2.6)

در این پنل تخصصی تمرکز بر نقش هوش مصنوعی در راستای تقویت راست‌کرداری (Integrity) مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. صاحب‌نظران و سخنرانان این پنل ضمن اشاره به این موضوع که هوش مصنوعی تاثیر بسیاری بر تقویت راست‌کرداری دارد تاکید کردند، با وجود مزیت‌های بسیاری که هوش مصنوعی دارد باید به همان اندازه چالش‌ها و خطرات ناشی از سوءاستفاده از آن را نیز مورد توجه قرار داد. در این پنل تخصصی ضمن تاکید بر اهمیت جمع‌آوری اطلاعات و حفظ امنیت آنها، به چالش‌هایی نظیر درز اطلاعات و مشکلات ناشی از دریافت اطلاعات اشتباه یا ناکافی اشاره شد. در ادامه این نشست توضیحاتی در خصوص تمایل دولت‌ها به دریافت این اطلاعات ارائه و همچنین بر ضرورت آموزش نحوه استفاده از هوش مصنوعی در راستای جمع‌آوری و ارائه اطلاعات به صورت شفاف و تحلیل آنها تاکید شد. هدف از این پنل تخصصی بررسی نحوه مدیریت تهدیدها و خطرات ناشی از بهره‌گیری از هوش مصنوعی بود که مزایای استفاده از آن نیز مطرح شد. در این نشست همچنین به اقدامات بازیگران کلیدی این حوزه در راستای تقویت و بهبود راست‌کرداری در سیستم حاکمیتی و بهره‌گیری از هوش مصنوعی برای نظم بخشیدن به اطلاعات سخن گفته شد.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

پیشرفت سریع و خیره‌کننده هوش مصنوعی در سال‌های اخیر و همچنین نقش کلیدی آن در ایجاد تحول در حوزه‌های گوناگون فناوری، صنعت، علم، کسب‌وکار و توجه جهانیان را به خود جلب کرده است. به نظر می‌رسد هوش مصنوعی به سرعت در حال تغییر و تحول کسب‌وکارهاست و با توجه به تاثیر غیرقابل انکار آن بر ابعاد مختلف زندگی بشر در آینده در این رویداد نیز در پنل‌های مختلف تخصصی آن به این موضوع اشاره شد. خوشبختانه وضعیت و شرایط هوش مصنوعی در ایران خوب است و بسیار مورد توجه قرار گرفته و ظرفیت نهفته بسیار عظیمی وجود دارد که می‌تواند بسترهای وسیعی را در ابعاد مختلف کسب‌وکار از جمله مبارزه با فساد و فراهم‌سازی بستری برای راست‌کرداری در کسب‌وکار و کسب‌وکار سالم ایجاد کند. از این رو می‌توان از هوش مصنوعی برای هوشمندسازی فرآیندهای مبارزه با فساد، تسريع در تجزیه و تحلیل داده‌ها، کاهش ارتشاء، تشخیص روزه‌های فساد، افزایش امکان تصمیم‌گیری‌های بی‌طرفانه، ارتقاء شفافیت، ... بهره گرفت.

پنل تخصصی

هوش مصنوعی: دوست یا دشمن؟ کاربردهای هوش مصنوعی در تدارک و ایجاد دموکراسی‌ها

AI: Ally or Enemy? Applications of Artificial Intelligence in Procurement & Democracy-Building

امروزه با تحول فناوری در جهان، خواه‌ناخواه هوش مصنوعی به عنوان یک حقیقت انکارناپذیر وجود دارد و نسبت به آن دیدگاه‌های سیاه و سفید نیز همه‌گیر است. موضوع آنجایی چالشی‌تر می‌شود که یک سوی این بازه دخالت در انتخابات کشورها، فیک‌نیوز و سوگیری‌های شناختی^۵ بوده و سوی دیگر این بازه شفافیت، مدیریت دانش، مدیریت ریسک و ChatGPT باشد. بر همین اساس، شاید کار نخبگان در جهان کنونی آن باشد که نقطه آرمانی میان این دو طیف را بر مبنای قضاوت اخلاقی و وجدان انسانی بیابند و کلید این امر نیز بی‌شک شفافیت است.

وقتی هوش مصنوعی را بررسی می‌کنیم، یک موضوع الگوریتم و ذات هوش مصنوعی و موضوع دیگر که اهمیت بالاتری دارد، داده‌هایی است که به آن وارد می‌شود. بر همین اساس اگر داده‌ها باکیفیت باشند، الگوریتم باکیفیت می‌تواند پاسخی نزدیک به واقعیت ارائه دهد، اما با داده‌های بی‌کیفیت حتی الگوریتم خوب هم پاسخی نزدیک به واقعیت نمی‌دهد. به عبارت دیگر، آنچه در خصوص داده‌ها مهم است، نه صرفاً در دسترس بودن داده‌ها، بلکه باکیفیت بودن داده‌هاست. دقیقاً اینجاست که شفافیت در داده‌ها، مشارکت نقش‌آفرینان در تولید داده‌ها و پاسخگویی در خصوص داده‌ها معنا و مفهوم می‌یابد.

امروزه در جهان در خصوص کیفیت داده‌ها، شاخص‌های مشخص، روش‌های اجرایی معلوم و خط‌قرمزهای دقیقی وجود دارد و موضوع رگولاتوری هوش مصنوعی یا هوش مصنوعی مسئولانه^۶ رفته‌رفته وارد گفتمان‌های جهانی می‌شود. بر این اساس:

- هوش مصنوعی مسئله‌ای جهانی است و حکمرانی هوش مصنوعی برابر با مسئولانه بودن آن نیست.
 - مکانیزم‌های جهانی (مانند مقررات) به منظور مسئولانه‌تر کردن AI محدود هستند و در این میان نقش شرکت‌های چندملیتی بسیار پررنگ‌تر از دولت‌هاست.
 - شاغلان در حوزه هوش مصنوعی در امنیت نبوده و اساساً برابری و حاکمیت قانون در این حوزه کمرنگ است.
 - به دلیل ماهیت جهانی هوش مصنوعی، در نظر گرفتن تنوع‌های قومی، فرهنگی، اجتماعی در مسئولانه کردن آن نقشی پررنگ دارند.
 - امنیت مجازی نیز پایه و اساس هوش مصنوعی مسئولانه است.
 - در مواردی که دولت‌ها از هوش مصنوعی بهره می‌برند (چه خود خالق آن بوده و چه از بخش خصوصی بهره بگیرند)، امکان شکست‌های اخلاقی بسیار افزایش می‌یابد.
- با در نظر گرفتن این موارد، به نظر می‌رسد موضوع هوش مصنوعی مسئولانه نه صرفاً یک موضوع فناورانه، بلکه موضوعی فرهنگی-اجتماعی بوده و با مفهوم حکمرانی در هم تنیده است و در آن، نقش‌آفرینی و جایگاه جامعه مدنی و تشکلهای اقتصادی نقشی پررنگ، حساس و حیاتی است.

^۵ Bias

^۶ Responsible AI

نکته قابل توجه دیگر، به خصوص با در نظر گرفتن موضوع شرکت‌های چندملیتی آن است که بیش از ۷۰ درصد فسادها در جهان، از طرف شرکت‌های مجهول‌المالک یا شرکت‌های چندوجهی صورت می‌پذیرد. به عبارتی، در نمونه‌های بسیاری مشاهده می‌شود که اسناد مالکیت یک شرکت در یک کشور کاملاً متفاوت با همان شرکت در کشوری دیگر بوده یا اصلاً یک شرکت در یک کشور ماهیت شرکتی و در کشور دیگر ماهیت موسسه داشته باشد. این امر خود به خود کیفیت داده‌ها را کاهش داده و سبب پاسخ‌های خطا از هوش مصنوعی در مبارزه با فساد شرکتی در جهان، به ویژه در جریان‌های مالی می‌شود.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

با توجه به تفاوت‌های فرآیند و نحوه ثبت شرکت‌ها در جهان، به نظر می‌رسد موضوع همسان کردن این فرآیند و ایجاد امکان دسترسی به داده‌ها و اطلاعات مالکیت شرکت‌ها در سراسر جهان، دقیقاً به مانند آنچه در همسان‌سازی و قابل رصد کردن فرآیندهای نقل و انتقال مالی در قالب FATF صورت پذیرفت، رفته‌رفته در جهان مطرح شده و در چند دهه آینده شاهد یک تغییر گفتمان در فرآیندهای ثبت و انتشار اطلاعات مالکیت شرکت‌ها در جهان باشیم.

مراسم افتتاحیه

افتتاحیه بیست و یکمین کنفرانس مبارزه با فساد سه شنبه ۲۹ خرداد ۱۴۰۳ در شهر ولینیوس لیتوانی با سخنرانی برناردو آروالو رئیس جمهور گواتمالا، فرانسوا والرین رئیس سازمان شفافیت بین الملل، لیناس پرناواس مدیر تحقیقات ویژه خدمات در لیتوانی، روئبن لفوکا رئیس شورای کنفرانس بین المللی مبارزه با فساد و انگریدا کالینوسکین مدیر اجرایی شفافیت بین الملل لیتوانی برگزار و بر موضوعاتی نظیر مبارزه با فساد در سطح جهانی، ابزارهای مبارزه با فساد و اهمیت آن تاکید شد.

نشست عمومی افتتاحیه

«مقابله با تهدیدات جهانی: حمایت از راست‌کرداری در کسب‌وکار»

Opening Plenary

Confronting Global Threats: Standing Up for Integrity

در ادامه، نشست عمومی پیرامون مواجهه با تهدیدات جهانی و دفاع از راست‌کرداری در کسب‌وکار برگزار و به تهدیدات جهانی به هم‌پیوسته‌ای که امنیت جهانی و رفاه بشری را مختل می‌کند، اشاره شد. همچنین پیرامون موضوعاتی نظیر راست‌کرداری، عدالت محیط زیستی و اجتماعی توضیحاتی ارائه و تاکید شد در صورتی که این مسائل در اولویت‌های سیاست دولت‌ها و بخش‌های خصوصی در جهان قرار نگیرند، با دنیای چندقطبی با یک سیستم حکمرانی جهانی ناکارآمد مواجه و حفظ امنیت انسانی با چالش‌های بیشتری روبه‌رو خواهد شد. در ادامه تصریح شد با وجود تمام چالش‌های موجود، فعالان حوزه مبارزه با فساد در راستای دفاع از راست‌کرداری در کسب‌وکار، کسب‌وکار سالم، عدالت و شفافیت در سطوح ملی و بین‌المللی شجاعانه به تلاش خود ادامه داده و به بهبود شرایط امیدوار باشند.

روز اول - بعد از ظهر

سه‌شنبه ۲۹ خردادماه ۱۴۰۳

در ادامه کنفرانس و برگزاری چندین نشست عمومی، ۸ پنل تخصصی با موضوعاتی نظیر آشنایی با سرعت بازیابی، مرزهای جدید پیرامون داده‌های لو رفته برای تحقیقات در زمینه مبارزه با فساد، پیوند فساد و صندوق‌های دولتی، ضرورت شمول جوامع به حاشیه رانده شده در حوزه مبارزه با فساد، اثبات کسب‌وکار در آینده، نقش موسیقی و هنر در پاسخگو نگاه داشتن قدرت، شاخص‌های فساد و چگونگی بهبود بخشیدن حکومتمداری با اندازه‌گیری شاخص‌ها و یک کارگاه پیشرفته با موضوع «چگونگی اعمال تاثیرات محسوس جهانی در زمانی که بدون هیچ منبعی شروع به کار می‌کنید» برگزار شد.

نشست عمومی اول

دزدسالاران، جنایتکاران، قاچاقچیان، و همدستان آنها: زمان آن فرا رسیده که مشارکت جهانی آنان به پایان

برسد

Plenary I: Kleptocrats, Criminals, Traffickers, And Accomplices: It Is Time to Close Their Global Enterprise

در این نشست عمومی ضمن تاکید بر اهمیت دموکراسی در جهان، به نقش عواملی نظیر دزدسالاری، قاچاق و تاثیر این موارد بر شکست ابزارهای مبارزه با فساد اشاره شد. همچنین در این نشست تصریح شد که نه تنها دزدسالاران، جنایتکاران، قاچاقچیان و همدستان آنها منجر به شکست اصلاحات در راستای مبارزه با فساد می‌شوند، بلکه موجب نهادهای دموکراتیک را هم تضعیف می‌کنند. در ادامه این نشست ضمن اشاره به گستردگی شبکه موجود از دزدسالاران، قاچاقچیان و جنایتکاران در اداره اقتصادی بالغ بر یک میلیارد دلار در جهان، بر پیچیدگی عملکرد آنها تاکید و این اکوسیستم بسیار سودآور و در عین حال بسیار خطرناک قلمداد شد. در ادامه ضمن ارائه توضیحاتی پیرامون عملکرد این گروه‌ها، تصریح شد که این شبکه از افراد متشکل از دزدسالاران، سیاستمداران، رهبران تجاری، توانمندسازان، بانکداران و مجرمان هستند

..... معاونت امور کمیسیون‌ها و هیئت نمایندگان

که در بسیاری از کشورها ریشه دوانده و نه تنها بر دموکراسی تاثیر منفی گذاشته بلکه بر اقتصاد و معیشت آحاد جامعه نیز اثر داشته است. در نتیجه در این راستا ضرورت دارد تمام راهکارهای ممکن برای توقف ادامه حیات این اکوسیستم به کار گرفته شود.

پنل تخصصی

ضرورت شمول: جوامع به حاشیه رانده شده در مبارزه با فساد

The Imperative of Inclusion: Marginalized Communities in The Fight against Corruption

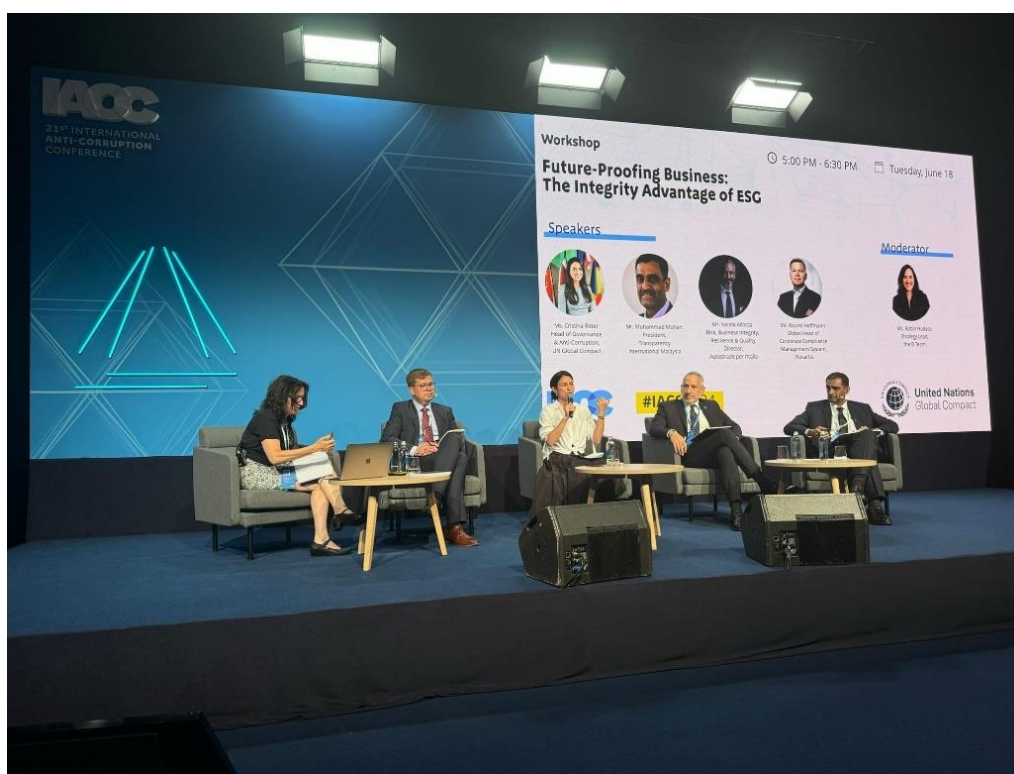
در این پنل تخصصی با در نظر گرفتن گروه‌هایی از جامعه که به دلایل مختلف به حاشیه رانده شده و جامعه بین آنها و شهروندان عادی تفاوت قائل می‌شود، به بررسی ارتباط میان تبعیض و فساد پرداخته شد. این گروه‌ها که شامل جوانان، زنان، افراد دارای معلولیت و جوامع رنگین‌کمانی می‌شوند، از دسترسی به خدمات، دادخواهی و حقوق شهروندی خود محروم می‌مانند و همین امر زمینه‌ساز گرایش آنها به فساد می‌شود. در نتیجه هدف از بررسی این موضوع، ارائه راهکارهایی است که دیدگاه موجود در جوامع را با آموزش و وضع قوانینی در جهت عدالت اجتماعی کمرنگ کند تا در نهایت به جوامعی دست یابیم که افراد در یک مقیاس می‌گنجند و با احساس برابری تا حد بالایی گرایش آنها به فساد کاهش

می‌یابد. مبارزه با فساد مسئولیتی بر عهده کلیه شهروندان است. چنانچه آموزش مدنی از سنین پایین به افراد ارائه شود، سطح آگاهی درخصوص شناسایی تبعیض در جامعه رشد می‌کند و افراد در مواجهه با آن عکس‌العمل نشان خواهند داد. پس آموزش و آگاهی مهم‌ترین گام در جهت شناسایی تبعیض و جلوگیری فساد است که دولت‌ها می‌توانند در این راستا سهم بسزایی داشته باشند. در این کارگاه مثال‌هایی از مبارزه با فساد در لبنان و مبارزه زنان برای احقاق حقوق خود مطرح شد و اولین گام مبارزه با فساد، ایجاد قوانین عنوان شد. در اوکراین نیز این مبارزه با قدرتمند ساختن جوانان به راه خود ادامه می‌دهد.

پنل تخصصی

اثبات کسب‌وکار در آینده: مزیت راست‌کرداری در راهبری محیط زیستی، اجتماعی و شرکتی (ESG)

Future Proofing Business: The Integrity Advantage of ESG

این پنل تخصصی به نقش حیاتی راست‌کرداری در کسب‌وکار در دستیابی به اهداف محیط زیستی، اجتماعی و حکمرانی (ESG) تاکید شد، همچنین توضیحاتی در خصوص شیوه‌های مبارزه با فساد و جایگاه آن ارائه و تصریح شد که فرآیندهای مبارزه با فساد جایگاهی فراتر از حاکمیت دارند و بر شرایط محیطی و اجتماعی کسب‌وکار تأثیر می‌گذارند. در ادامه

نشست تاکید شد که منحصراً سوال این نیست که چرا باید مبارزه با فساد را با راهبری محیط زیستی، اجتماعی و شرکتی (ESG) ادغام کرد، بلکه نحوه و چگونگی ادغام این دو با یکدیگر نیز باید مورد توجه قرار گیرد. در این نشست، سخنرانان و صاحب نظران به بحث و تبادل نظر پیرامون شناسایی و احصای راهکارهای و راه حل های واقعی در راستای مبارزه با فساد و اقدامات نادرست پرداخته و تاکید کردند ضرورت دارد یکپارچگی داده ها تحت یک لنز حاکمیت تحول آفرین تضمین شود تا بتوان به راه حل مناسب برای رفع چالش های این حوزه دست یافت. در این نشست همچنین به اهمیت حکمرانی با رویکرد کل نگر اشاره و بر بازاندیشی پیرامون مفهوم پایداری، راهبری و رفع چالش های حوزه مبارزه با فساد تاکید شد. همچنین تصریح شد زمانی که شرکت ها و موسسات تجاری به راست کرداری در کسب و کار متعهد شوند، می توانند با رعایت شفافیت در اقدامات، فرآیندها و روندهای کاری خود بدون ترس از عواقب آن به طور داوطلبانه در مسیر مبارزه با فساد گام بردارند. در ادامه این نشست در خصوص نقش حیاتی فرهنگی راست کرداری در کسب و کار تاکید شد و بر ضرورت تبیین یک چارچوب جامع حکمرانی شرکتی نظیر حکمرانی تحول آفرین (Transformational Governance) اشاره شد. در این نشست نکات کلیدی به شرح زیر بیان شد:

- تعریف مجدد انطباق و اخلاق و توجه به مفهوم حقوق بشر می تواند به کاهش خطرات محیط زیستی کمک کند.
- ترویج راست کرداری در کسب و کار در میان بنگاه های تجاری می تواند بستر اصلی مبارزه با فساد را در بخش خصوصی فراهم سازد.
- اقدام جمعی و گفت وگوهای چندجانبه بر قدرت همکاری برای پیشبرد شیوه های اخلاقی در کسب و کار و حکمرانی سازمانی موثر خواهد بود.

رهیافت ها و آموزه های برای ایران:

با توجه به تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی در جهان در سال های اخیر، استانداردهای تجاری به دنبال مبادلات با شرکت ها و بنگاه های اقتصادی با عملکرد مناسب و مسئولانه هستند که در این راستا توجه به شاخص های ESG و گزارش های آن که بر سه جنبه محیط زیستی (Environmental)، اجتماعی (Social) و حاکمیت شرکتی (Governance) تاکید دارد به عنوان پدیده ای نوظهور مورد توجه قرار گرفته است. در نتیجه ضرورت دارد ایران نیز با توجه به اینکه نیازمند توسعه مبادلات تجاری خود و جذب سرمایه های خارجی و افزایش سهم خود در بازارهای جهانی است به این نکته توجه کند و در این راستا گام بردارد. همچنین با توجه به تاکید بر اهمیت ترویج فرهنگ راست کرداری در کسب و کار لازم است بر پیشبرد این دو مفهوم در کنار هم در جامعه کسب و کاری کشور تاکید شود. شامگاه اولین روز کنفرانس با مراسم افتتاحیه پایان یافت.

پنل تخصصی

محافظت از سیاره زمین: مبارزه با فساد در اقدامات اقلیمی

Safeguarding Our Planet: Tackling Corruption in Climate Action

مبارزه با فساد در اقدامات اقلیمی محل رویارویی دو گروه از کنش‌گران است: فعالان محیط‌زیست و فعالان مبارزه با فساد. مسئله از آنجا آغاز می‌شود که چالش‌های اقلیمی جهانی و بدون مرز بوده و تمام حوزه‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند و جدای از جنبه‌های فنی، جنبه‌های سیاسی-مالی دارند.

این موارد سبب شد که از COP21 و پیمان پاریس موارد زیر ریسک بروز فساد در تخصیص بودجه‌های محیط‌زیستی را به شدت افزایش دهند:

- حس اضطرار و فوریت؛
- مقادیر زیاد منابع مالی GCF؛
- تخصصی و محلی بودن چالش‌های اقلیمی و دشواری در داوری آنها؛
- نابرابری در توسعه، ساختارهای ناهمگون اقتصادی و تفاوت در کیفیت حکمرانی کشورها؛

..... معاونت امور کمیسیون‌ها و هیئت نمایندگان

- عدم توافق بر اقدام جامع؛

گرچه باید توجه داشت که اقدامات اقلیمی به طور عمومی دارای نتایج فوری نیستند، اما همین امر نیز سبب ایجاد نوعی بدبینی در کشورهای کمک‌کننده به صندوق اقلیم سبز^۷ یا GCF شده است. از طرفی امروزه، در کنار موضوعاتی چون سبزشویی^۸ یا مانورهای تبلیغاتی و شارلاتانیسم برخی شرکت‌ها در خصوص انتشار صفر^۹ که بررسی آنها موضوعاتی بسیار پیچیده و تخصصی است و معمولاً در قالب بازرسی موسسه‌های جامعه مدنی یا تشکلات با تمرکز بر آبروی شرکت‌ها صورت می‌پذیرد^{۱۰}، موارد دیگری چون کلاهبرداری، اختلاس و تخصیص بودجه اقدامات اقلیمی به اهداف دیگر در کشورها موضوعی داغ در میان کنش‌گران است.

مسئله آنجایی وخیم‌تر می‌شود که با گذشت ۹ سال از پیمان پاریس، تاکنون گزارشی در خصوص محل هزینه‌های بودجه‌های محیط‌زیستی توسط GCF منتشر نشده و مقرر شده است که امسال چنین گزارشی از نحوه و محل تخصیص بودجه اقدامات اقلیمی منتشر شود.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

در سال ۲۰۲۱ کشور اندونزی با همکاری UNDP صندوقی به نام صندوق اسلامی سبز^{۱۱} با ظرفیت ۵۰ میلیارد دلار را به منظور انتشار اوراق صکوک سبز و ارائه تسهیلات مرتبط با پروژه‌های محیط‌زیستی راه‌اندازی کرده است. گفتنی است که با گذشت سه سال از آغاز به کار این صندوق و تخصیص بودجه از سوی UNDP، همچنان نه گزارش عملکرد شفاف از این صندوق موجود است و نه سایت مشخصی برای دسترسی آزاد به عملکرد و کارکردهای آن راه‌اندازی شده است. چنین امری بیش از پیش انفعال و ضعف تأسفات‌آور عملکردی دولت ایران در همکاری با نهادهای ملی بین‌المللی را نمایان می‌سازد و اهمیت تلاش بخش خصوصی در این مسیر را پررنگ جلوه می‌دهد.

⁷ Green Climate Fund

⁸ Green-Wash

⁹ Net-Zero

¹⁰ Naming and Shaming

¹¹ Islamic Green Fund

روز دوم - صبح

چهارشنبه ۳۰ خردادماه ۱۴۰۳

روز دوم این کنفرانس با ۸ پنل تخصصی دیگر در حوزه مبارزه با فساد با محوریت مباحثی نظیر استثمار جنسیتی و اثرات آن، بررسی نامزدهای انتخابات در راستای تقویت راست‌کرداری، تقویت چارچوب‌های قانونی در راستای حفاظت و توانمندسازی افشاگران، پول سیاه، فساد و اقتصادهای در سایه، هماهنگ کردن استانداردهای مرتبط با راست‌کرداری تجاری، ایجاد شبکه‌های ضد فساد برای محافظت از فعالان این حوزه و فعالیت دور از فساد سازمان‌های غیردولتی برگزار و هیئت اعزامی اتاق با توجه به اولویت‌های از پیش تعیین شده در برخی از این پنل تخصصی‌های حضور به هم رسانیدند.

پنل تخصصی

نحوه هماهنگ کردن (تطابق) استانداردها برای پیشبرد راست‌کرداری در کسب‌وکار

Harmonizing (Adaptable) Business Integrity Standards to Advance Business Integrity

در این پنل تخصصی به نقش بانک‌های توسعه چندجانبه (MDB) پیرامون راست‌کرداری در کسب‌وکار و برنامه‌هایی که اخیراً توسط بانک سرمایه‌گذاری اروپا در این زمینه تدوین شده بود، اشاره شد و این مساله مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. در این راستا به تشریح ویژگی‌های کلیدی این برنامه‌ها پرداخته و توضیحاتی در خصوص دستورالعمل مرتبط با این برنامه‌ها ارائه و تصریح شد این برنامه‌ها می‌توانند بسترهایی را فراتر از بستر بانکی در هر اندازه و نوعی در بر گیرند. در ادامه به پروژه انطباق گروه شرکت‌های Jospong اشاره و تاکید شد که در این پروژه که با حمایت هیئت مدیره و مدیرعامل این گروه انجام شده، نه تنها منجر به کسب مزایای مالی برای شرکت شده بلکه بر کارایی شرکت و اعتبار آن نیز تاثیر مثبتی داشته است. در ادامه بخش افشاگر این پروژه به عنوان یکی از ابعاد مهم و موثر آن برشمرده و تاکید شد که افشاگری موجب شده است تعداد پرونده‌های کلاهبرداری به طور قابل توجهی کاهش یابد و فرهنگ صداقت و شفافیت در سازمان گسترش یابد. همچنین تصریح شد که نتایج به‌دست آمده از این پروژه، تعهد شرکت به حفظ بالاترین استانداردهای راست‌کرداری در کسب‌وکار را نشان می‌دهد.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

با توجه به اینکه موضوع ترویج فرهنگ راست‌کرداری در کسب‌وکار یکی از مهم‌ترین و مورد توجه‌ترین موضوعات روز حوزه مبارزه با فساد است و به نظر می‌رسد کارایی خود را از طریق پیاده‌سازی پروژه‌هایی نظیر پروژه مطروحه به عنوان یک پروژه موفق در زمینه ترویج راست‌کرداری در کسب‌وکار که نتایج بسیار مثبتی از جمله سود مالی و کاهش چشمگیر فساد داشته، اثبات کرده است، در نتیجه می‌توان از طریق انجام مطالعات تطبیقی، امکان پیاده‌سازی پروژه‌ای مشابه در شرکت‌های عضو اتاق بازرگانی را بررسی کرد.

سخنرانان ویژه

جلسات با سخنرانی‌های اصلی ادامه یافت و گیتاناس ناؤوسدا، رئیس‌جمهور لیتوانی و ماتئاس کورمان، دبیرکل سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) سخنرانی کردند.

سخنرانی رئیس‌جمهور لیتوانی

Keynote address Gitanas Nausėda, President of the Republic of Lithuania

رئیس‌جمهور لیتوانی در طول سخنرانی خود بر اهمیت نقش اتحاد میان کشورها اشاره و تصریح کرد در صورتی که در کنار هم باشیم، این قدرت را خواهیم داشت که تاثیر قابل توجهی داشته باشیم. او عنوان کرد که از دهه نود تاکنون جهان با چالش‌های بسیاری در زمینه فساد روبه‌رو بوده و در راستای رفع آنها تلاش کرده است. هم‌چنین اتحادیه اروپا، سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD)، بانک جهانی، سازمان ملل متحد و سازمان شفافیت بین‌الملل در این مسیر متحد و متعهد باقی مانده‌اند. رئیس‌جمهور لیتوانی در ادامه ضمن اشاره به جایگاه لیتوانی از نظر شاخص‌های راست‌کرداری و شفافیت، تاکید کرد که این کشور هم از نظر بخش دولتی و هم از نظر بخش خصوصی در این زمینه در سطح بالایی قرار دارد. او هم‌چنین با اشاره به اهمیت مبارزه با فساد، این امر را یکی از اصول دموکراسی عنوان کرد و فقدان شفافیت در جهان را به عنوان یکی از معضلات امنیت جهانی برشمرد. ایشان در پایان سخنان خود ضمن تاکید بر اینکه جهان ما سزاوار شرایط بهتری است، این کنفرانس را گامی مهم برای رفع مشکلات در این حوزه دانست.

سخنرانی دبیرکل سازمان توسعه و همکاری اقتصادی

Keynote address Mathias Cormann, 6th Secretary-General at the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

در ادامه ماتیاس کورمان، دبیرکل سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD)، ضمن اشاره به اهمیت راست‌کرداری و نقش آن در کاهش فساد در سطح جامعه تاکید کرد مفهوم راست‌کرداری در کسب‌وکار، به توسعه اقتصادها کمک شایانی کرده و حتی در افزایش درآمدها نیز بسیار تاثیرگذار بوده است. او همچنین با اشاره به اقدامات و همکاری‌های صورت پذیرفته سازمان توسعه و همکاری اقتصادی با دولت‌ها در این زمینه، بر تاثیرگذاری تکنولوژی و هوش مصنوعی و نقش تسهیل‌گری آن در این حوزه تاکید کردند.

نشست عمومی دوم

حمایت از مدافعان، آخرین فراخوان، آخرین مرز

Plenary II: Defending The Defenders: Our Call, Our Last Frontier

در این نشست عمومی به حمایت‌های ارزشمندی که از حوزه رسانه در زمینه مبارزه به فساد دریافت شده و همچنین اقداماتی که در حمایت از جامعه مدنی صورت گرفته است، اشاره شد.

در ادامه این نشست، توضیحاتی پیرامون اقداماتی که سازمان شفافیت بین‌الملل در حمایت از فعالان حوزه مبارزه با فساد در کشورهای گوناگون از جمله آذربایجان، برزیل و گرجستان و مشارکت‌هایی که این سازمان با سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO) در این زمینه انجام داده است، ارائه شد. در این نشست همچنین بر ضرورت توجه جامعه جهانی به موضوعاتی نظیر سوت‌زنی، افشاگری و حمایت از فعالان این حوزه اشاره و بر ضرورت مشارکت همه‌جانبه جامعه مدنی تاکید شد. سپس مواردی نظیر ارائه اطلاعات اشتباه، اعمال خشونت و حتی حذف فعالان این حوزه به عنوان چالش‌های این مبارزه بزرگ عنوان شد. در بخش دیگری از این نشست تصریح شد که با توجه به هزینه‌های بالا و بودجه مورد نیاز در حوزه

رسانه، ضرورت دارد برای ادامه مسیر مبارزه با فساد از حمایت‌ها و مساعدت‌های موسسه‌ها و بنگاه‌ها در سرتاسر جهان بهره گرفت. همچنین به افزایش فعالان حوزه مبارزه با فساد در سال‌های اخیر با توجه به مشارکت بیشتر جوانان در این حوزه اشاره و بر اهمیت اتحاد و همگرایی در این مبارزه برای ایجاد تغییرات محسوس تاکید شد. سپس به نقش تکنولوژی و هوش مصنوعی اشاره و تاکید شد که جهان در حال تغییر است و ضرورت دارد شرایط جدید را در نظر گرفت و از امکانات روز دنیا در راستای مبارزه با فساد استفاده کرد.

روز دوم – بعدازظهر

چهارشنبه ۳۰ خردادماه ۱۴۰۳

در ادامه کنفرانس و برگزاری چندین نشست عمومی، ۸ پنل تخصصی با موضوعاتی نظیر ترغیب بخش خصوصی به توانمندسازی مشاغل کوچک، جنگ پنهانی مبارزه با فساد در شرایط اضطراری، جریان‌سازی مبارزه با فساد در سیاست‌ها، حفاظت از انتخابات در برابر بودجه غیرقانونی، چشم‌انداز مشترک برای استانداردهای بین‌المللی مبارزه با فساد، نحوه پاک‌سازی املاک و مستغلات از پول سیاه، فساد فراملی و شفاف‌سازی جرایم محیط زیستی، تامین مالی عادلانه و شفاف برای بازسازی اوکراین، به اشتراک‌گذاری تجارت افشاگران و مشارکت برای پیشبرد حقوق آنها و نحوه حمایت از افشاگران برگزار و یک کارگاه پیشرفته با موضوع «نحوه محافظت از فرهنگ اخلاق کاری» برگزار شد.

نشست عمومی سوم

طمع و فساد: آفتی (بیماری) که فاجعه محیط زیستی جهانی را سرعت می بخشد

Plenary III: Greed and Corruption: A Disease Accelerating the Global Environmental Catastrophe

در این نشست عمومی که با محوریت آسیب‌های محیط زیستی برگزار شد، طمع و فساد به عنوان ریشه‌های جرایم محیطی زیستی و تغییرات اقلیمی برشمرده و تاکید شد هم‌اکنون زمان آن رسیده است که اقدامی همه‌جانبه در دفاع از محیط زیست از طریق شناسایی و رفع موانع کلیدی به منظور جلوگیری از فاجعه محیط زیستی صورت پذیرد و توسعه پایدار و استفاده از انرژی‌های سبز مورد توجه قرار گیرد. همچنین توضیحاتی پیرامون مفهوم طمع ارائه و تاکید شد منظور از این واژه حرص و طمع در قدرت است و ضرورت دارد در این زمینه آگاهی آحاد جامعه را افزایش داد تا مانع سوءاستفاده افراد از قدرت خود شد که در این مسیر نقش رسانه‌ها و پژوهشگران بسیار پر اهمیت و کلیدی عنوان شد. در بخش دیگری از این نشست به شرایط غزه و پیامدهای محیط زیستی ناشی از حملات صورت پذیرفته از جمله آب ناسالم، انتشار مواد سمی، آلودگی هوا، آلودگی ناشی فلزات سنگین اشاره شد. در ادامه به موضوع استخراج از معادن اشاره و این امر را به صورت بالقوه مخرب قلمداد و تاکید کردند بشر پس از انقلاب صنعتی بر استخراج معادن متمرکز شد و همچنین به چالش‌هایی نظیر مواجهه با کمبود منابع و اتلاف منابع اشاره و تاکید شد ضرورت دارد راهکاری برای رفع این معضلات اتخاذ شود.

پنل تخصصی

GPS: توانمندسازی بنگاه‌های کوچک برای اجرای پایش و مشاوره در اقدام جامع مبارزه با فساد

Galvanizing the Private Sector: Empowering Small Business to Conduct Monitoring, Advocacy through Collective Action

اهمیت بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط^{۱۲} یا SMEها در مبارزه با فساد از آنجاست که از یک سو SMEها به دلیل تعداد بالا و گستردگی حوزه فعالیت خود در جامعه، تاثیرگذاری بالایی بر تمامی مناسبات اجتماعی دارند و از سوی دیگر، بقا و فعالیت SMEها در گروی اعتماد میان آنها و مشتریان و همچنین سلامت کلی محیط کسب‌وکار است. به عبارت دیگر، اگر زمینه‌های فساد در فضای کسب‌وکار مهیا باشد، به اشکال زیر بر فعالیت SMEها تأثیر می‌گذارد:

¹² Small and medium-sized enterprises

• اگر بنگاه به فساد تن دهد، اعتماد میان خود و مشتریان را خدشه‌دار کرده و هم‌زمان این اعتماد میان همکاران و هم‌صنفان بنگاه و مشتریان نیز خدشه‌دار می‌شود. به عبارتی ارتکاب به فساد از یک بنگاه، شکست خود بنگاه و تمام هم‌صنفان وی در آن رسته شغلی است.

• حتی در صورت پایبندی SME به راست‌کرداری در کسب‌وکار نیز اگر محیط کسب‌وکار فسادآلود باشد، ریسک‌ها و هزینه‌های کسب‌وکار بالا رفته و رقابت در بازار غیرمنصفانه می‌شود.

• تاب‌آوری SME‌ها در برابر رقابت غیرمنصفانه و مناسبات فسادآلود به مراتب کمتر از بنگاه‌های اقتصادی بزرگ بوده و اساساً شیوع فساد در محیط کسب‌وکار می‌تواند منجر به بروز تهدید نسبت به موجودیت SME‌ها شود.

بر همین اساس، برای مبارزه با فساد از سوی SME‌ها، نقش تشکلهای اقتصادی کارفرمایی و کارگری در جامعه نقشی حیاتی است. به عنوان مثال حدود ۲۰ سال پیش در کشور لیتوانی ۱۰ شرکت کوچک و متوسط، به صورت داوطلبانه شبکه‌ای را برای شفافیت مالی، مبارزه با پولشویی و مطالبه‌گری در خصوص محل هزینه‌کرد مالیات از دولت به وجود آوردند که این شبکه اکنون دارای بیش از ۸۰ شرکت عضو است. در اوکراین نیز انجمنی به منظور گردآوری کارآفرینان برای مبارزه با فساد و شرکت‌های صوری به وجود آمد که اکنون ۱۰۰ هزار شرکت عضو آن هستند. عضویت در این انجمن دارای نظارت پیشینی نسبت به مشخص بودن اطلاعات مالکیت و اسناد مالیاتی بوده و انجمن به شرکت‌ها خدمات مشاوره‌ای می‌دهد.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

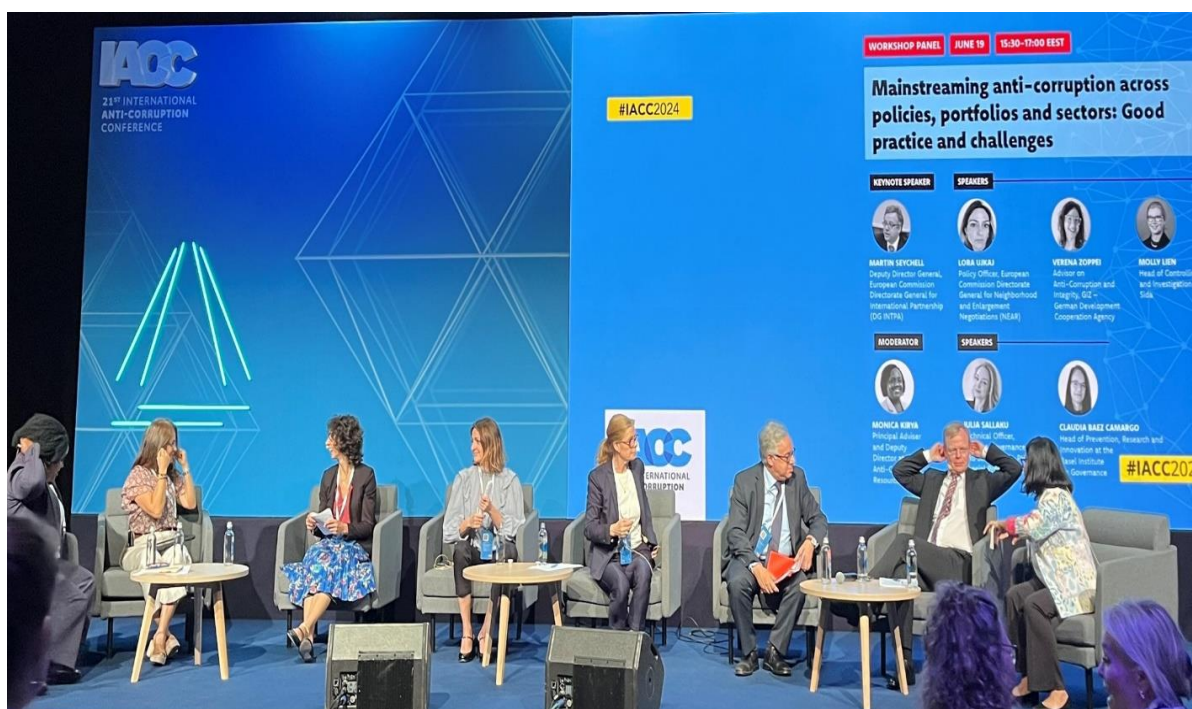
کشور ما از نظر توسعه‌یافتگی در نهادهای مدنی، از جمله تشکلهای کارفرمایی بخش خصوصی در اتاق‌های بازرگانی ایران و تهران، تشکلهای اقتصادی، اتاق‌های استانی و اتاق‌های مشترک عموماً در سطح بسیار بالاتری از بسیاری از کشورهای حاضر در این رویداد قرار داشته و عملاً عمق اندیشه، گفت‌وگو، تفکر نقادانه و خارج از چارچوبی که در مجموعه اتاق بازرگانی مطرح می‌شود، بسیار بیش از آن است که در اتاق‌های سایر کشورها مشاهده می‌شود.

این امر شاید به دلیل قدمت ۱۴۰ ساله اتاق بازرگانی در ایران باشد و شاید به دلیل شرایط خاص سیاسی-اجتماعی که سرکوب سایر تشکلهای (مانند تشکلهای کارگری، احزاب و سازمان‌های مردم‌نهاد در ایران) سبب شده است که گویی اتاق بازرگانی مسئولیت‌های آن دو نهاد دیگر را نیز هم‌زمان بر عهده گرفته و به پیشرفت گفت‌وگو آنها در جامعه کمک کند.

پنل تخصصی

جریان سازی مبارزه با فساد در سیاست ها، مجموعه ها و بخش ها؛ تمرین خوب و چالش ها

Mainstreaming Anti-Corruption across Policies, Portfolios and Sectors; Good Practice and Challenges

در این پنل تخصصی در مورد اهمیت جریان اصلی مبارزه با فساد و قرار دادن لنزهای ضدفساد در هر کاری که انجام می شود بحث و تبادل نظر شد. هدف، نشان دادن کارها و راه هایی است که دولت ها، مقام ها و سازمان ها روی آن کار می کنند تا چشم اندازی قوی برای مبارزه با فساد داشته باشند. این تفکر کل نگر به کارایی و دستیابی به نتایج می پردازد و باید به تاثیر مثبتی که در درازمدت ایجاد می کند توجه ویژه ای داشت.

در این راه ابتدا باید مطمئن شویم که ابزارهای مناسب را در اختیار داریم. این راه مارا تنی است که پایان ندارد. جریان سازی در حال حاضر در اتحادیه اروپا به صورت یک قاعده درآمده است. مبارزه با فساد و شفافیت مهر تاییدی است بر تضمین کیفیت، چرا که نبود آن مانعی برای پیشرفت و توسعه است.

جریان‌سازی فرآیندی اجباری است و حتی در کشورهایی با ریسک بالای فساد، مبارزه با فساد خودنمایی می‌کند. در یک کشور، باید این موضوع بررسی شود که فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای متفاوت، در معرض چه فسادهایی قرار دارند تا بتوان برای جلوگیری از وقوع آنها راه‌حل پیدا کرد. ابتدا باید کسب‌وکارهای با زمینه فساد بالا شناسایی شوند. سپس مرحله ایجاد و تهیه ابزارها آغاز و در مرحله آخر نیروی انسانی مورد نیاز برای مبارزه تامین می‌شود. جریان‌سازی، فعالیتی با ساختار عمودی و از بالا به پایین نیست و افراد می‌توانند حتی به صورت جداگانه و فردی این جریان را به پیش رانند.

پنل تخصصی

چشم‌انداز مشترک برای استانداردهای بین‌المللی در حوزه مبارزه با فساد

Common Vision for International Standards on Anti-Corruption

در این نشست سخنرانان پیرامون قوانین و مقررات موجود در حوزه مبارزه با فساد به ویژه در اروپا به بحث و تبادل نظر پرداخته و در ادامه توضیحاتی پیرامون مقررات و دستورالعمل‌های این حوزه در اروپا در سازمان‌ها و نهادهای گوناگون نظیر کمیسیون اتحادیه اروپا، شبکه راست‌کرداری مقامات افشاگر اروپا (NEIWA)، آژانس مبارزه با فساد فرانسه (AFA)

و اداره فدرال مبارزه با فساد وزارت کشور اتریش ارائه کردند. همچنین نماینده سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) مقررات موجود در حوزه مبارزه با فساد را با نگاهی بین‌المللی تشریح و توضیحاتی در خصوص شرایط موجود در این زمینه در اروپا ارائه کردند. در ادامه این نشست، ضمن اشاره به اینکه به ندرت می‌توان قوانین و دستورالعمل‌های بین‌المللی در این حوزه یافت و هر کشوری نظام و قوانین مخصوص به خود را در این زمینه دارد، بر ضرورت ایجاد یکپارچه‌سازی و همسان‌سازی مقررات و قوانین در حوزه مبارزه با فساد در سطح بین‌المللی تاکید شد. همچنین بر لزوم افزایش شفافیت، آموزش مقامات کلیدی دولت در زمینه استانداردهای مبارزه با فساد، بهره‌گیری از همکاری‌ها و مشارکت‌های بین‌المللی و ترغیب شرکت‌ها در راستای توسعه مدیریت انطباق به منظور کاهش زمینه‌های فساد اشاره شد. سپس به شرایط و چالش‌های موجود در اروپا از جمله پذیرش مسئولیت کنترل، اندازه‌گیری و پیشگیری از فساد توسط نهادهای عمومی اشاره و بر لزوم تعیین مرجعی مستقل برای رسیدگی به امور مطروحه تاکید شد. در این راستا، حسن فروزان‌فرد، رئیس کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق تهران، ضمن اشاره به استانداردهای سری ۳۷۰۰۰ که در حوزه حکمرانی توسط سازمان بین‌المللی استاندارد در حال تدوین است و ارائه توضیحاتی در خصوص این استانداردها، سری ۳۷۰۰۰ را مناسب‌ترین استانداردهای موجود در این زمینه برشمردند.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

با توجه به فعالیت کمیسیون حکمرانی سازمانی در اتاق بازرگانی تهران، همچنین استقرار و شروع به کار رسمی کمیته فنی ۳۰۹ سازمان ملی استاندارد در محل اتاق بازرگانی تهران و نظر به فعالیت کمیته فنی ۳۰۹ سازمان بین‌المللی استاندارد در تدوین و بازنگری استانداردهای حوزه حکمرانی از جمله مدیریت انطباق، مدیریت ضد رشوه، مدیریت سوت‌زنی، مدیریت تعارض منافع، ...، ضرورت دارد از این ظرفیت نه‌تنها در ترجمه استانداردها، بلکه در تدوین آنها نیز از طریق مشارکت در نشست‌های کمیته ۳۰۹ سازمان بین‌المللی استاندارد بهره‌گیری کرد. همچنین ضمن ترویج استانداردهای این حوزه در میان کسب‌وکارها و اعضای اتاق بازرگانی، امکان استفاده از ظرفیت مدل بلوغ حکمرانی در جهت راهنمایی کسب‌وکارها برای پیاده‌سازی این استاندارد در ایران را فراهم ساخت.

پنل تخصصی

شنیده نشده است؟ صدای قربانیان فساد می‌تواند توسط یک قاضی شنیده شود!

Unheard of?

Victims of Corruption can be heard by a judge!

بخش قابل توجهی از جامعه مبارزه با فساد این دیدگاه را دارند که فساد یک جرم بدون قربانی نیست. با این حال این به ندرت به قانون و حتی کمتر به عمل تبدیل می‌شود. در این پنل تخصصی به کنکاش در دستورالعمل ضد فساد اتحادیه اروپا و رویه‌های قانونی در قاره آمریکا پرداخته شد که راهکارهایی را برای قربانیان و سازمان‌های جامعه مدنی ارائه می‌دهد تا در دادگاه‌ها یا در مقابل سایر مقامات شرکت کنند.

در ابتدای این پنل تخصصی به بررسی این موضوع که اساساً قربانیان فساد چه کسانی تلقی می‌شوند پرداخته شد. قربانیان فساد با ابزارهای سنجشی که در فعالیت‌های مختلف ایجاد می‌شوند شناسایی و ضرر و زیان آنها برآورد می‌شود و در جهت جبران آن تمهیداتی صورت می‌گیرد. مهمترین نکته که در این بحث باید مدنظر قرار گیرد این است که زمانی که فساد شناسایی می‌شود و عوامل آن مجازات می‌شوند، افراد دیگری نیز ناخواسته وارد این جریان می‌شوند که بدون انجام کوچک‌ترین فساد متضرر می‌شوند. در سازمان‌ها و شرکت‌های بزرگی که فساد در آنها شناسایی شده و منجر به

تعطیلی شرکت می‌شود، تنها سران ارتکاب فساد مجازات نمی‌شوند بلکه کارکنان نیز که به دلیل تعطیلی شرکت بیکار شده و از مزایای کارمندی خود محروم مانده‌اند، ضربه بزرگ‌تری می‌خورند که در کلیه ابعاد زندگی آنها تاثیرگذار است. در جهت کمک به این افراد سازمان‌های عام‌المنفعه یا NGOها می‌توانند بسیار کارساز باشند و برای احقاق حقوق این افراد گام‌های مهمی بردارند. باید راهنمای حقوق قربانیان تدوین شود تا روش‌های جبران خسارت مشخص شود و در نهایت افراد تا حد امکان کمتر زیان ببینند.

پنل تخصصی

هوای کاملاً داغ؟ بازار کربن و ریسک‌های فساد

All Hot Air? Carbon Markets and their Corruption Risks

فساد در ماهیت خود امری پویا، انعطاف‌پذیر و بسیار عملگراست، آنچنان که می‌تواند خود را به صورت مداوم با تغییرات محیطی وفق دهد. بر همین اساس بازارهای مرتبط با سرمایه‌گذاری، حمایت‌ها و تسهیلات اقدامات اقلیمی در معرض بروز فسادند و آنچه سبب افزایش ریسک بروز فساد می‌شود عبارت است از:

- عدم توجه و تمایل به بررسی موشکافانه کیفیت پروژه‌ها در مراحل طراحی، اجرا و نظارت در هر دو طرف تخصیص‌دهنده و دریافت‌کننده منابع مالی؛
 - رقابت و تلاش نهادهای نقش‌آفرین بیرونی مانند دولت‌ها و شرکت‌های چندملیتی به منظور جذب حداکثری منابع مالی؛
 - دشواری نظارت بر حسن اجرا و مدیریت انطباق پروژه‌ها به دلیل شرایط محلی متفاوت اقلیم‌های اجرای هر پروژه
 - تعارض منافع میان مشاوران در ارتباط با کارفرمایان؛
 - مقادیر بالای منابع مالی تخصیص‌یافته به پروژه‌ها؛
- بر همین اساس، بهترین راه در مسیر به حداقل رساندن ریسک فساد در تخصیص منابع مالی به پروژه‌های محیط‌زیستی، اجرای فرآیندهای ارزیابی موشکافانه^{۱۳} مستقل پیش از تخصیص منابع توسط موسسات ثالث و به سفارش نهاد تخصیص‌دهنده است، چرا که اکنون فرآیند ارزیابی که توسط موسسات مورد^{۱۴} تأیید یا AEها پیش از تخصیص صورت می‌پذیرد بسیار فرمالیته، سبک، آسان و صرفاً در قالب چک کردن صحت مدارک بوده و اساساً با حساسیت یا کیفیت بالایی صورت نمی‌پذیرد.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

فرآیندها و موسسات ارزیابی موشکافانه، به دلیل ۲۰ سال تحریم و انزوا در ایران فعال نیستند. همچنین فرآیند ارزیابی موشکافانه در ایران، فرآیندی چندان شناخته‌شده و مرسوم نبوده و به طور عموم به شکل بررسی اسناد مالی و حسابرسی شرکت‌ها پیش از انجام معاملات، آن هم در صورت موافقت طرفین صورت می‌پذیرد.

¹³ Due-Diligence

¹⁴ Accredited Entities

پنل تخصصی

بایدن یا ترامپ؟ نحوه تاثیر گذاری انتخابات ۲۰۲۴ آمریکا بر حوزه مبارزه با فساد در سطح جهانی

Biden or Trump? How Will the 2024 U.S. Election Impact the Global Fight against Corruption

شرکت کنندگان در این پنل دیدگاه واحدی پیرامون پیامدهای پیروزی هر کدام از نامزدهای ریاست جمهوری آمریکا و آثار آن بر فساد نداشتند. از یک سو، برخی معتقد بودند که دونالد ترامپ در صورت پیروزی به شیوه‌های سابق خود بازخواهد گشت و در این صورت نظر به خاستگاه او در مخالفت با نظم بین‌المللی قانون پایه، احتمال می‌رود که مقابله با فساد تا جایی که به رهبری ایالات متحده مربوط است، تضعیف شود. در همین رابطه انتظار می‌رود که با پیروزی مجدد جو بایدن (کمی بعد کاملاً هریس جایگزین او شد) و حزب دموکرات با تعهد به تقویت نظم لیبرال بین‌المللی و اراده برای حفظ دستاوردهای جهانی و میراث مشترک، مبارزه با فساد مانند گذشته ادامه پیدا کند. در طرف دیگر، عده‌ای بر این اعتقاد

بودند که مبارزه با مصادیق فساد از جمله پولشویی، تامین مالی تروریسم و سایر جرایم سازمان یافته، جزو منافع و اصول پایدار سیاست خارجی ایالات متحده است و تحت تاثیر پیروزی یکی از نامزدها در انتخابات آتی آمریکا قرار نخواهد گرفت.

رهیافت و آموزه‌ها برای ایران:

خوانش غرب و به ویژه ایالات متحده از مبارزه با فساد شامل دور زدن تحریم‌ها و تامین مالی گروه‌های مقاومت نیز می‌شود. این برداشت مغرضانه حتی تفاوتی میان تحریم‌های شورای امنیت و تحریم‌های یک‌جانبه و فراسرزمینی قائل نیست. دولت می‌تواند ابزارهایی را برای مقابله با این قرائت از فساد بکار بگیرد؛ از جمله پیوستن به کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط که موجب کاهش نگرانی دیگر کشورهای جهان از عملکرد مالی ایران در ارتباطات بین‌المللی می‌شود. همین‌طور آغاز مذاکرات ایران و کشورهای غیرغربی برای توسعه شاخص‌های مبارزه با فساد در مخالفت با استانداردهای دوگانه غرب و سیاسی شدن مبارزه با فساد از سوی دولت‌های غربی. تقویت قوانین و مقررات قابل راستی‌آزمایی مبارزه با فساد در داخل کشور و حصول نتایج موثر نیز به بهبود تصویر ایران در زمینه مبارزه با فساد یاری خواهد کرد.

روز سوم - صبح
پنجشنبه ۳۱ خردادماه ۱۴۰۳

در صبح روز سوم این رویداد چندین نشست عمومی، ۸ پنل تخصصی با موضوعاتی نظیر رسیدگی به دعاوی راهبردی علیه مشارکت عمومی و نقش حیاتی آن در حوزه مبارزه با فساد، نقش رسانه‌ها در دفاع از دموکراسی و حقوق بشر در برابر فساد در آفریقا، توانمندسازی زنان، جوانان و افراد دارای معلولیت از طریق گزارش‌دهی، فساد در زنجیره‌های تامین جهانی، پیشگیری از پنهان کردن دارایی‌های غیرقانونی توسط بازیگران و عوامل فساد، رویکردهای چندجانبه برای ایجاد اجماع برای اصلاحات حکمرانی، بحث و بررسی پیرامون بهره‌گیری از ابزارهایی نظیر یادگیری ماشینی برای تجزیه و تحلیل و کشف جرایم محیط زیستی در جنگل‌های بارانی و یک کارگاه پیشرفته با موضوع «چرخش فساد دولتی: چگونگی جایگزینی فساد بومی با فرهنگ راست‌کرداری در کسب‌وکار» برگزار شد.

پنل تخصصی

فساد در زنجیره‌های تامین جهانی: تاکتیک مرگبار جنایت سازمان یافته

Corruption in Global Supply Chains: Organised Crime's Deadly Tactic

حاضران این پنل تخصصی عمدتاً به قاچاق کالا به ویژه از مسیرهای دریایی و همین‌طور با تمرکز بر تجارت مواد مخدر توجه داشتند و خواستار انضباط در ورودی‌ها و خروجی‌های گمرکی در مقیاس جهانی برای مقابله با قاچاق شدند. همچنین گفته شد که افزایش توانایی نظارت بر مسیرهای دریایی و تشدید مقررات بارگیری در بنادر می‌تواند به کاهش قاچاق کمک کند. اعلام شد که در سال گذشته شدت و مقیاس قاچاق کواکین در جهان بیش از یک دهه گذشته بوده است. ایجاد رژیم‌های منطقه‌ای و توافقات دو یا چندجانبه کشورها برای مقابله هدفمند با قاچاق کالا و انسان می‌تواند سیستم نظارت بر قاچاق را بهبود ببخشد.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران:

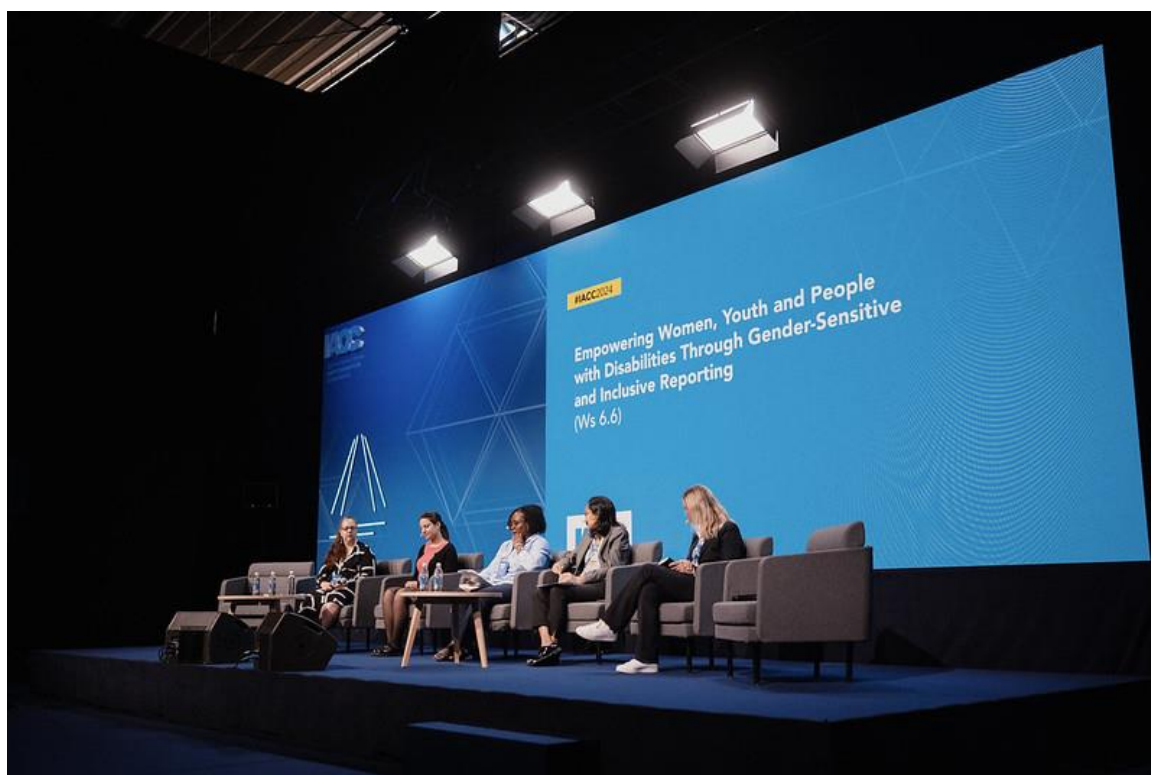
با توجه به اینکه ایران به موجب تحریم‌ها و سیاست‌های غلط اقتصادی و همچنین به دلایلی مانند داشتن مرزهای طولانی و نفوذپذیر و جای گرفتن در موقعیت ترانزیتی کالا در آسیای غربی، مستعد رونق قاچاق کالا، خروج بی‌رویه ارز و اختلال

در نظام اقتصادی کشور است، تلاش برای سامان دادن به مبارزه با قاچاق به عنوان یکی از مظاهر آشکار فساد ضرورت دارد. این امر در کشور ما مستلزم بازنگری در مجموعه سیاست‌های اقتصادی و نظارتی و همچنین تلاش برای گشودن باب جدیدی از همکاری‌های منطقه‌ای با کشورهایی است که از تشدید روند قاچاق آسیب می‌بینند.

پنل تخصصی

توانمندسازی زنان، جوانان و افراد دارای معلولیت از طریق گزارش‌دهی حساس به جنسیت و فراگیر

Empowering Women, Youth and People with Disabilities Through Gender-Sensitive and Inclusive Reporting

در این نشست موضوع توانمندسازی گروه‌های به حاشیه رانده شده نظیر زنان، دختران، جوانان و افراد دارای معلولیت مورد بحث و گفت‌وگو قرار گرفت و اشاره شد که این گروه‌ها به دلیل به اینک در جامعه به حاشیه می‌شوند تحت تاثیر فساد قرار می‌گیرند. این گروه‌ها اگرچه بیشتر از مردان اعمال فساد را محکوم می‌کنند اما به دلیل ملاحظاتی که در جامعه دارند کمتر از آنها از ابزارهای مبارزه با فساد نظیر گزارش‌دهی فساد، افشاگری و ... بهره می‌برند. در ادامه این

نشست به ارائه توضیحاتی در خصوص دلایل عدم مشارکت این گروه پرداخته و نامتناسب بودن مکانیسم‌های گزارش‌دهی با نیازهای بانوان، جوانان و افراد دارای معلولیت به عنوان یکی از موانع موجود عنوان شد. در بخش دیگری از این نشست، بر لزوم متناسب‌سازی و در ایجاد سهولت در دسترسی به ابزارهای گزارش‌دهی برای افراد دارای معلولیت مورد تاکید قرار گرفت. همچنین به دیگر چالش‌های این حوزه نظیر دسترسی به اطلاعات، دلسردی جامعه از گزارش‌دهی، سرزنش زنان بیش از مردان برای مشارکت در افشاگری و گزارش‌دهی نیز اشاره و بر ضرورت افزایش آگاهی و آموزش در این زمینه تاکید شد.

پنل تخصصی

یادگیری ماشینی، ماهواره‌ها و روزنامه‌نگاران، دست‌در‌دست هم در حفاظت از جنگل‌های استوایی

Machine Learning, Satellites and Journalists Join Forces in The Rainforest

جنگل‌های استوایی به عنوان یک سرمایه‌ی بشری در جذب و ذخیره‌سازی کربن، ایجاد باران، حفظ تنوع زیستی و... در معرض تهدیدهای بی‌شماری در زنجیره‌های تأمین قانونی و غیرقانونی هستند؛ از قطع درختان برای تأمین الوار تا تولید قهوه، کاکائو، گوشت گاو، مواد معدنی و حتی کوکائین و قرار گرفتن پایگاه‌های کارتل‌ها و گروه‌های شبه‌نظامی!

در این پنل تخصصی تجربه‌ی پروژه‌ای در جنگل‌های آمازون در کشور ونزوئلا با همکاری دانشمندان، روزنامه‌نگاران، جوامع محلی و دولت ارائه شد. این پروژه از آنجا آغاز شد که معدن‌کاوی غیرقانونی توسط کارتل‌ها، به‌خصوص با تمرکز بر معادن طلا در جنگل‌های استوایی آنچنان صورت می‌پذیرفت که معدن فاقد جاده زمینی بود و عملیات لجستیکی توسط فرودگاه غیرقانونی در کنار معدن صورت می‌پذیرفت. بر همین اساس ردگیری عملیات معدنی در جنگل بسیار دشوار بوده و این امر جز از عهده تصاویر ماهواره‌ای بر نمی‌آمد.

این پروژه که با عنوان راهروی سرّی^{۱۵} اجرا شد، حاصل همکاری دولت برزیل (شخص رئیس‌جمهور لولا دا سیلوا)، دولت ونزوئلا، جوامع مدنی، روزنامه‌نگاران و دانشمندان داده^{۱۶} بود و باعث کشف تعداد بسیاری از معادن و فرودگاه‌های غیرقانونی و آگاه‌سازی جوامع محلی شد و به عنوان نمونه‌ای موفق از روزنامه‌نگاری تحقیقی^{۱۷} جایزه پولیتزر را دریافت کرد. بر همین اساس مهم‌ترین ویژگی‌های تصاویر ماهواره‌ای که سبب کارآمدی و اثربخشی آن در این پروژه شد، این بود که:

- امکان فعالیت در مقیاس‌های بزرگ را فراهم آورد.

- دسترسی به نقاط دشوار، خطرناک و صعب‌العبور را مهیا ساخت.

- امکان نگهداری، مطالعه و پژوهش بر داده‌ها در بازه‌های زمانی را فراهم آورد.

سیستمی که برای اجرای این پروژه طراحی شد آنچنان بود که تصاویر ماهواره‌ای را دریافت کرده و با در کنار هم قرار دادن آنها، بر پایه یادگیری ماشین تفاوت‌ها را مورد مطالعه قرار داده و معدن‌کاوی را تشخیص دهد. فرآیند آموزش دادن به ماشین نیز چنین بود که تشخیص‌های غلط ماشین در طول زمان توسط دانشمندان اصلاح شده و مثلاً مواردی چون رانش زمین، خشک شدن ساحل رودخانه در فصول کم‌باران، برداشت از مزارع فصلی و... از روش‌های تشخیص حذف گردد.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

نقش دولت‌ها و حتی اراده اشخاص کلیدی قدرتمند در مبارزه با فساد، خصوصاً در کشورهای کمتر توسعه‌یافته عامل بسیار مهمی در موفقیت پروژه‌های مبارزه با فساد است.

¹⁵ The Secret Corridor (Corredor Furtivo): <https://pulitzercenter.org/how-they-did-it-uncovering-vast-network-illegal-mining-venezuela>

¹⁶ Data Scientist

¹⁷ Investigative journalism

نشست عمومی چهارم

ایجاد اقتصاد اخلاقی جهانی: توسعه راست‌کرداری در کسب‌وکارها و رهبران آن

Plenary IV: Building a Global Ethical Economy: Advancing Business Integrity and Its Leaders

این نشست عمومی با محوریت موضوع راست‌کرداری در کسب‌وکار برگزار شد و به نقش اقتصاد و تاثیر بخش خصوصی در ترغیب و ترویج مفاهیم مرتبط با عدالت و پایداری در جهان، تاثیرگذاری بر بهبود شاخص‌های مبارزه با فساد و کسب‌وکار سلامت در جامعه پرداخت. در این نشست تصریح شد که شرکت‌ها هر اندازه و نوع فعالیتی که دارند سهم مهمی در این راستا داشته و نقش حیاتی در این زمینه ایفا می‌کنند.

در این نشست، چالش‌های ایجاد انطباق در کسب‌وکارها مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و خطرات فساد در کسب‌وکار، چالش‌های حقوق بشری، محیط زیست و شرایط اقلیمی مورد اشاره قرار گرفت. در ادامه این پنل تخصصی بر ضرورت اقدام جمعی به منظور تقویت راست‌کرداری و ایجاد اکوسیستمی تجاری مبتنی بر کسب‌وکار سلامت تاکید و توصیه شد در این راستا لازم است سازمان‌های عمومی، خصوصی و جامعه مدنی برای ایجاد یک سیستم سازگار و پایدار در این حوزه با یکدیگر همکاری کنند.

در بخش دیگری از این نشست، ضمن اشاره به موانع حال حاضر جهان برای پیشبرد اقتصاد جهانی پایدار، عادلانه و مرفه تاکید شد صحبت در مورد مبارزه با فساد همانند صحبت به زبانی بیگانه به نظر می‌رسد. در ادامه این نشست، بر ضرورت امکان دستیابی به هدف «فساد صفر» اشاره و بر اهمیت نحوه عملکرد در سطح جهانی تاکید شد. در ادامه این نشست، تصریح شد که مبارزه با فساد در بخش خصوصی با یک پارادوکس مواجه است، همچنین موضوعاتی و جوانب گوناگون دیگری برای بخش خصوصی وجود دارد که از اولویت بیشتری نسبت به مبارزه با فساد و ترویج بستری مناسب برای کسب‌وکار سلامت برخوردارند.

همچنین در بخش دیگری از این نشست، به اهمیت آموزش در راستای افزایش آگاهی در این زمینه اشاره و بر ضرورت بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال برای بهبود شفافیت و راست‌کرداری در کسب‌وکار تاکید شد.

پنجشنبه ۳۱ خردادماه ۱۴۰۳

در بعد از ظهر روز سوم این رویداد چندین نشست عمومی، ۸ پنل تخصصی با موضوعاتی نظیر نحوه پاسخگویی فعالان حوزه مبارزه با فساد، تقویت جامعه مدنی برای مقابله با گرایش‌های خودکامگی، توانمندسازی زنان پیشتاز با بهره‌گیری از هوش مصنوعی در حوزه مبارزه با فساد، ترغیب بخش خصوصی به عنوان یک بازیگر مهم و تغییردهنده بازی در حوزه مبارزه با فساد، نقش فساد در درگیری‌های خشونت‌آمیز و پیامدهای سیاست و راه‌حل مبارزه با دزدسالاری مدرن، مبارزه با فساد با بهره‌گیری از علم رفتار، بهره‌برداری از داده‌ها برای افشای توقف نفوذ آلاینده‌های بزرگ و رابطه میان فساد، بدهی و توسعه نیافتگی کشورها برگزار شد.

پنل تخصصی

ترغیب بخش خصوصی به عنوان یک تغییردهنده بازی در مبارزه با فساد

Incentivizing the Private Sector as a Game Changer in the Fight Against Corruption

در این پنل تخصصی ضمن اشاره به نقش کلیدی بخش خصوصی به عنوان یک بازیگر بسیار مهم در حوزه مبارزه با فساد، تاکید شد موفقیت در این حوزه مستلزم یک واکنش جهانی است که نه تنها ضرورت دارد دولت‌ها و جامعه مدنی فعال عمل کنند بلکه لازم است بخش خصوصی نیز نقش خود را به خوبی ایفا کند. در بخش دیگری از این نشست با اشاره به اقدامات صورت پذیرفته توسط آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده در این زمینه، بر اهمیت ترغیب بخش خصوصی در راستای مشارکت برای رسیدگی به چالش‌های مبارزه با فساد و اتخاذ روشی موثرتر، کارآمدتر و پایدارتر تاکید و تصریح کرد، ضرورت دارد فرهنگ راست‌کرداری و کسب‌وکار سلامت در جهان ترویج و بخش خصوصی از ابزارهایی نظیر آموزش برای ارتقای آگاهی در این زمینه بهره‌گیری کند، همچنین لازم است دولت‌ها را از ریسک‌های موجود آگاه و برای مشارکت در این زمینه ترغیب کرد.

در ادامه این پنل تخصصی به ایجاد و پیاده‌سازی مدل مدیریت انطباق که توسط یک شرکت مکزیکی تهیه شده بود، اشاره و توضیحاتی پیرامون این مدل به عنوان الگو برای سایر شرکت‌ها ارائه شد. در این راستا، به اهمیت نحوه اجرای مدل در شرکت‌های مختلف و نقش نهادهایی نظیر اتاق‌های بازرگانی برای ارائه مساعدت‌هایی در این زمینه اشاره شد. در این کارگاه به‌طور پراکنده‌ای صحبت از اهمیت «راست‌کرداری در کسب‌وکار» برای بخش خصوصی در مبارزه با فساد شد و همین‌طور مشارکت بخش خصوصی عمومی به منزله آماده شدن بخش خصوصی برای ذی‌نفع شدن در رویه‌های جاری که دولت در آنها نقش دارد مهم تلقی شد. از آنجایی که رابطه مستقیمی میان فساد و انزوا وجود دارد، هرچه بخش خصوصی سهم بیشتری از این رویه‌ها داشته باشد و از مهارت و آموزش کافی بهره‌مند باشد فساد کمتر خواهد شد. به بیان دیگر، فساد همیشه در انزوا و دورافتادگی اتفاق می‌افتد.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران

بخش خصوصی و به ویژه نهاد تنظیم‌گر آن یعنی اتاق بازرگانی که از یک طرف به جامعه مدنی و اقتصادی تعلق دارد و از طرف دیگر با مناسبات حاکمیتی پیوند خورده است، می‌تواند نقش موثری در مبارزه با فساد داشته باشد. این نقش‌آفرینی نیازمند آموزش مهارت برای بخش خصوصی به منظور آشنایی با قوانین و مقررات نه تنها در ایران بلکه در کشورهای متعامل تجاری است. به همین ترتیب، این آموزش‌ها که اتاق بازرگانی باید پیشگام آن باشد، به بخش خصوصی کمک می‌کند تا رویه‌های فسادآلود را در قوانین و مقررات و دستگاه‌های مجری شناسایی کرده و هشدارهای لازم را به مقامات ذی‌ربط انتقال دهد. با توجه به این واقعیت که متأسفانه در کشور ما، بخش دولتی و شبه‌دولتی برای بخش خصوصی در بسیاری از حیطه‌های فعالیت اقتصادی به‌عنوان رقیب ظاهر می‌شود، خودآگاهی بخش خصوصی از این ضوابط فسادستیز می‌تواند آثار چشمگیری بر کاهش فساد به‌ویژه در جایی که رقابت وجود دارد، به همراه داشته باشد. در حالی که عمده تمرکز ما مبارزه با فساد بعد از وقوع آن است، آموزش‌های استاندارد به مبارزه با فساد قبل از تحقق آن معطوف شده‌اند. به این ترتیب، تغییر نگرش در مبارزه با فساد از تعقیب و تنبیه قضایی به پیشگیری باید در صدر اولویت‌های آموزشی بخش خصوصی در راه تقویت سازوکارهای مبارزه با فساد باشد.

پنل تخصصی

فساد، بدهی و کمتر توسعه یافتگی: نیاز فوری به نظارت دموکراتیک

Corruption, Debt, and Underdevelopment: The Urgent Need for Democratic Oversight

بنا بر آخرین اعلام آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل، حدود ۳.۳ میلیارد نفر، یعنی نیمی از مردم جهان در کشورهای بدهکار زندگی می‌کنند و در این کشورها، تورم یا خارج شدن خدمات عمومی از سبد خرید مردم، سبب آسیب به اقشار مختلف جامعه و ایجاد زمینه‌های بروز فساد می‌شود. آنچه در موضوع بدهی‌های جهانی بسیار مهم است، مخفی کردن اطلاعات، لاپوشانی و عدم افشا به دلیل محرمانگی (مثلا در قراردادهای کشور چین با سایر کشورها) است. به طور مشخص راه‌حل این مساله «شفافیت» است.

بر همین اساس بانک جهانی شرایط خاصی را به منظور کمک به کشورها وضع کرده و عنوان کرده است که:

- رعایت جدی مقررات در خصوص ارائه اطلاعات و شفافیت کلیدی و الزام‌آور است.
- کمک‌های مالی تنها به شرط رعایت دستورالعمل‌های فنی و اجرای نسخه‌های مشاوره‌ای بانک جهانی در اصلاح ساختار اقتصادی کشورها صورت می‌پذیرد.
- ثبت مستمر اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی ضروری است و بر آنها نظارت مستمر صورت می‌پذیرد.

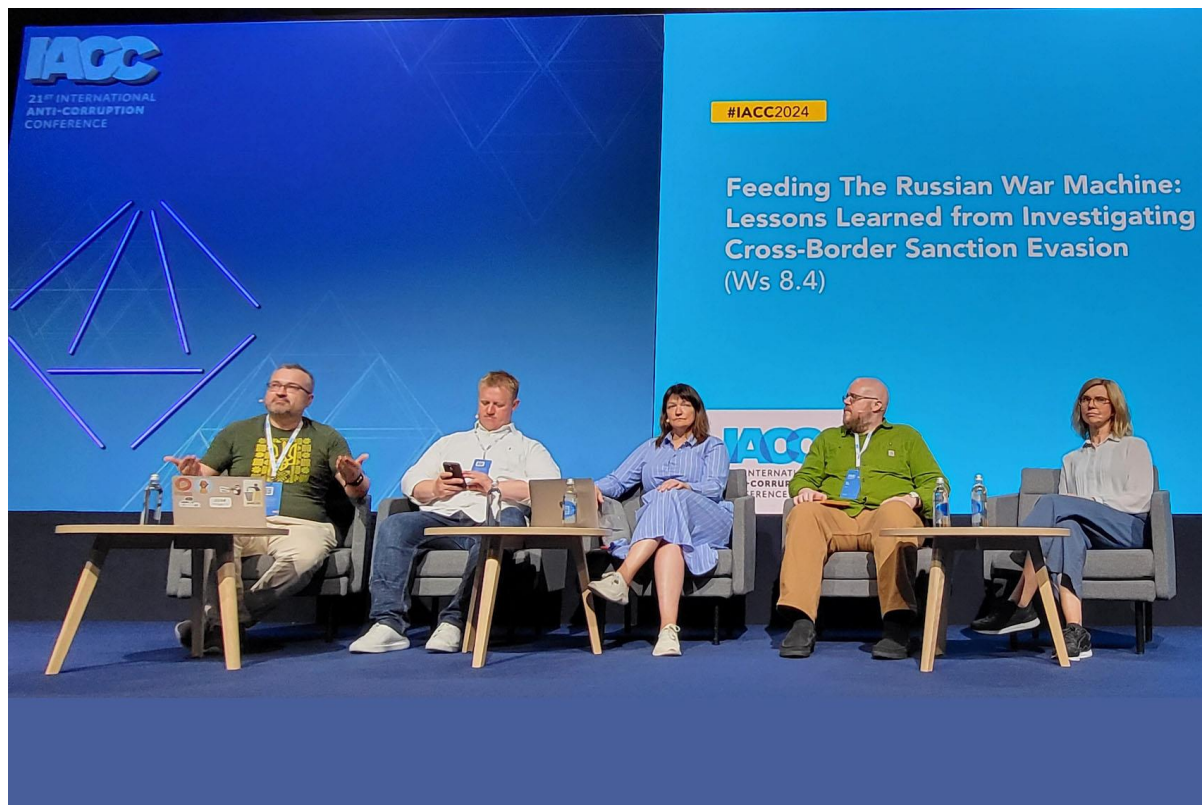
رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

این پنل تخصصی در سایه تأکید بر پروپاگاندای دموکراسی غربی و ضدیت با چین برگزار شد، چنان که راهکار مبارزه با فساد را صرفاً در سایه لیبرال دموکراسی و دوری از تعامل با چین بیان کرد. اما در میان توجه به چند نکته ضروری است. اول آنکه الزاماً نسخه مبارزه با فساد، نسخه واحد لیبرال دموکراسی غربی نیست، کما اینکه خود کشور چین فاقد چنان سیستمی است اما تجربه بسیار موفقی در مبارزه با فساد دارد. دوم اینکه لیبرال دموکراسی نیز ضعف‌های خود را دارد، چنان که مشاهده می‌شود در کشور آمریکا، به عنوان مصداق بارز لیبرال دموکراسی دولتی پوپولیست به سرکردگی ترامپ انتخاب شده و با افزایش هزینه‌های دولت به منظور جذب توده‌ها، بلافاصله سبب بروز تورم، بدهی و فساد می‌شود. سوم، نسخه‌های بانک جهانی نیز بی‌نقص نبوده و تجربه اجرای آنها در دهه ۹۰ میلادی در برخی کشورها در مقایسه با کشورهایی چون لهستان و روسیه نشان می‌دهد که آزادسازی اقتصاد تنها در سایه حکمرانی خوب به نتایج مطلوب می‌رسد و در فقدان آن سبب شکل‌گیری اولیگارشی‌ها و افزایش کلیتوکراسی می‌شود. در نهایت آنچه در مبارزه با فساد ضروری است، نقش‌آفرینی مستمر جوامع مدنی و تشکلهای بخش خصوصی در ساحت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه است.

پنل تخصصی

سوخت رسانی به ماشین جنگی روسیه: درس‌های آموخته شده از تحقیقات پیرامون گریز فرامرزی تحریم

Feeding The Russian War Machine: Lessons Learned from Investigating Cross-Border Sanction Evasion

این پنل تخصصی متمرکز بر دور زدن تحریم‌های روسیه توسط کشورهای همسایه به منزله یکی از مظاهر فساد بود. نگرانی کشورهای بالتیک از عبور کالاهای ممنوعه به روسیه، ضمن برخورداری از انگیزه‌های سیاسی، این نکته قابل توجه را بر ملا کرد که از دیدگاه سخنرانان نه تنها نادیده گرفتن تحریم‌ها به ویژه در رساندن کالاهای با کاربرد دوگانه نظامی و غیرنظامی می‌تواند فشارها به روسیه برای خاتمه جنگ را تضعیف کند بلکه حتی انتقال کالاهای غیرتحریمی با زیرپا گذاشتن اصول اخلاقی به ادامه درد و رنج مردم اوکراین کمک می‌کند. در شناسایی علل نقض تحریم‌ها، دو دیدگاه به میان آمد. اول؛ سود اقتصادی ناشی از تجارت با روسیه برای کشورهای شرق و مرکز اروپا؛ و دوم؛ ناتوانی گمرکات از تشخیص کالاهای تحت تحریم که بر اساس کد ۴ رقمی آیسیک تعیین شده است. سخنرانان پیشنهاد دادند که کشورهای بالتیک و همسایه روسیه در اروپای شرقی، آموزش‌های بیشتری برای جلوگیری از عبور کالاهای تحریمی از مرزها در نظر

بگیرند. همچنین همکاری جمعی کشورهای هم‌مرز با روسیه برای ایجاد معیارهای سختگیرانه‌تر برای کنترل مرزی مورد بحث قرار گرفت.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران

با توجه به اینکه ایران نیز مشابه روسیه تحت تحریم‌های اقتصادی است، این کارگاه می‌تواند درس‌هایی برای آینده ایران داشته باشد. پیش کشیدن موضع اخلاقی در موضوع تحریم، به خوبی نشان می‌دهد که دامنه اجرای تحریم به سادگی می‌تواند به فراتر از قلمرو رسمی تحریم‌ها رفته و حوزه‌های غیرتحریمی را هم دربرگیرد. با توجه به حساسیت‌ها و فضای روانی در اروپا نسبت به جنگ اوکراین، شناخته شدن ایران به عنوان حامی روسیه در این جنگ را می‌توان از دلایلی برشمرد که اشتیاق طرف‌های اروپایی برای تجارت با ایران را تحت تاثیر منفی خود قرار می‌دهد. حتی اگر تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده هم وجود نداشت این حساسیت‌ها مانع از شکل‌گیری کانال‌های تجارت ایران و اروپا می‌شد. علاوه بر لزوم رفع تحریم برای آزاد شدن پتانسیل تجاری ایران، جهت‌گیری درست در منازعات بین‌المللی به‌طور مستقیم بر تجارت خارجی به ویژه با اروپا تاثیرگذار است.

پنل تخصصی

گذار انرژی درست‌تر: جلوگیری از فساد در زنجیره‌های تأمین سبز در معادن

A More Just Energy Transition: Preventing Corruption in Green Mineral Supply Chains

زنجیره‌های تأمین مواد آلی، معدنی و صنایع پایین‌دست آن (نفت، گاز، پتروشیمی، فلزات و...) یکی از فسادآلودترین حوزه‌های کسب‌وکار در جهان است. همچنین حدود نیمی از مردم جهان در کشورهای معدنی زندگی می‌کنند که درآمد ایشان کمتر از ۲ دلار در روز است.

این پنل تخصصی به بیان تجربیات کشورهای فیلیپین، مالاوی و استرالیا اختصاص داشت. در کشور فیلیپین، تشکلهای مدنی به طور مستمر به آگاه‌سازی قبایل و جوامع محلی از حقوق خود در قبال شرکت‌های معدنی و آثار مفید و مضر معدن‌کاوی می‌پردازند.

در کشور مالاوی خرید زمین‌های یک قبیله توسط شرکتی چندملیتی به قیمت پایین به دلیل عدم آگاهی و سطح پایین فرهنگی قبیله و پس از آن نابودی زمین‌ها و منابع آبی منطقه با معدن‌کاوی غیرمسئولانه و خروج ناگهانی شرکت از

منطقه، سبب همکاری روزنامه‌نگاران و تشکل‌ها در رساندن صدای قبیله به کل جامعه شد و اولین قانون معدن‌کاوی مالاوی در سال ۲۰۱۹ تصویب شد.

در استرالیا نیز قواعد مشخص و معیارهایی به منظور معدن‌کاوی مسئولانه و به حداقل رساندن ریسک بروز فساد توسط تشکل‌های بخش خصوصی وضع شده است.

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

نقش تشکل‌ها، جوامع مدنی و رسانه‌ها در رساندن صدای اقشار محروم و بی‌صدایان در جامعه نقشی بسیار کلیدی است و بدون حضور ایشان، اساساً اقشار محروم نه تنها از حقوق خود آگاه نمی‌شوند بلکه در معرض سوءاستفاد و استثمار قرار می‌گیرند.

روز چهارم – صبح
جمعه دوم تیرماه ۱۴۰۳

در صبح روز چهارم این رویداد، چندین نشست عمومی، ۸ پنل تخصصی با موضوعاتی نظیر حرکت به سوی شفافیت، مسئولیت‌پذیری و مشارکت بیشتر در بازیابی دارایی‌ها، نحوه بررسی گروه‌های خلافکار سازمان یافته فراملی، روزنامه‌نگاری تحقیقی و تهدیدات پیشرو، راه‌حل‌های مصونیت مدنی، همگری برای شفافیت، دزدسالاری و نقش کاهش‌دهنده سازمان‌های مدنی، راه‌حل‌های راست‌کرداری برای بحران آب و هوا، مهار قدرت کنش جمعی و افزایش قدرت دادخواهی استراتژیک برگزار شد.

پنل تخصصی

همگرایی در راستای شفافیت بدهی: پیوند بدهی و دزدسالاری و نقش کاهش دهنده سازمان های مدنی

Convergence for Debt Transparency: Debt & Kleptocracy Nexus and The Mitigating Role of CSOs

این پنل تخصصی با هدف بررسی و جمع بندی راه حل های مناسب برای رفع و مقابله با بحران بدهی و دزدسالاری برگزار و در آن ارتباط میان بدهی دولتی و دزدسالاری تشریح شد. همچنین توضیحاتی در خصوص هزینه های ناشی از ایجاد فرصت هایی برای توسعه اقتصادی در این پنل ارائه شد. در این راستا، حاضران در پنل بر ضرورت ارائه راه حل هایی جمعی برای افزایش شفافیت پیرامون بدهی در سطح ملی، منطقه ای و جهانی تاکید کردند. در این نشست، ضمن اشاره به اینکه دزدسالاری و بدهی های دولتی به یکی از بحران های حاکمیتی حال حاضر در جهان مبدل شده است، تاکید شد که این شرایط خود منجر به ایجاد یک بحران عمیق و سطح بالایی از فساد بانکی شده است. در این راستا عدم شفافیت و دسترسی ناکافی به اطلاعات، اعمال تحریم ها، اطلاعات غلط، عدم شفافیت مالی از عمده عوامل ایجاد این معضل عنوان شده و بر ضرورت رفع این بحران حاکمیتی که در بسیاری از کشورها به صورت سیستماتیک در جریان است، تاکید و تصریح شد کشورهایی که از شاخص حاکمیت بانکی پایینی برخوردار و جایگاه آنها از نظر شاخص شفافیت پایین است، با مشکلات بیشتری در این زمینه و حتی در خصوص جذب سرمایه مواجه هستند.

..... معاونت امور کمیسیون ها و هیئت نمایندگان

در این راستا، ضمن اشاره به وضعیت اقتصادی آرژانتین و تورم بسیار بالا در این کشور، توضیحاتی پیرامون فعالیت‌ها و همکاری‌های صندوق بین‌المللی پول برای رفع این مشکل در آرژانتین ارائه شد. همچنین ضمن اشاره به چالش‌هایی که نهادهای بین‌المللی با آن مواجه هستند، مشکل عمده در این زمینه عدم ارتباط مستقیم این نهادها با مردم عادی و بازیگران جامعه مدنی عنوان شد.

در بخش دیگری از این نشست، به وضعیت دزدسالاری در فساد در سریلانکا اشاره شد و فساد را بخشی از فرهنگ حال حاضر این کشور عنوان کرده و بر ضرورت افزایش آگاهی آحاد مردم پیرامون فساد و حقوق شهروندی تاکید و یکی از راه‌های رفع این بحران را افزایش مشارکت شهروندان برشمردند.

در پایان تاکید شد ضرورت دارد راهکارهای مناسب برای ایجاد مکانیسم‌های کاربردی برای مهار مشکلات ناشی از همبستگی بدهی‌های دولتی و دزدسالاری در جامعه جهانی تعریف و ارائه شود.

پنل تخصصی

از پژوهش تا عمل: راهکارهای نوین راست‌کرداری در برابر بحران‌های اقلیمی

From Research to Practice: Cutting-edge Integrity Solutions for The Climate Crisis

ساختار بروز فساد در اقدامات و پروژه‌های اقلیمی به صورتی است که فساد سازمان‌یافته سبب جرائم سازمان‌یافته شده و این امر باعث بروز جرائم محیط‌زیستی محلی می‌شود و خسارات جهانی به بار می‌آورد. بنابراین پیش‌نیاز کاهش ریسک در تخصیص منابع به پروژه‌های مرتبط با اقدامات اقلیمی، سلامت محیط کسب‌وکار است که با دو شرط تضمین می‌شود:

- مشارکت اجتماعی نهادهای مدنی و تشکلهای بخش خصوصی که سبب ایجاد احساس نفوذ در تصمیم‌گیری‌ها و افزایش مقبولیت تصمیمات در اجرای آنها شود.
- شنیدن صدای جوامع محلی، اقشار محروم و توده‌های جامعه چنان که منافع و مصالح ایشان در تصمیم‌گیری‌ها لحاظ شود.

بر همین اساس مقرر شد در سال جاری برای نخستین بار پس از پیمان پاریس، پیوست و گزارش شفافیت در خصوص مسیر جریان‌های مالی و سرنوشت سرمایه‌گذاری‌ها در این حوزه منتشر شود.

در همین راستا، بانک جهانی گزارش زیر را در همین سرفصل منتشر کرده‌است:

World Bank: Addressing Corruption to Safeguard Climate Change

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

بدون مشارکت نهادهای مدنی و تشکلهای بخش خصوصی، حتی اقدامات اقلیمی نیز ظرفیت به فساد کشیده شدن دارند و حضور این نهادها برای کاهش ریسک فساد و تضمین سلامت محیط کسب‌وکار الزامی است.

نشست عمومی هشتم

اختتامیه: دموکراسی و حقوق بشر در محاصره: مقابله با تاریک‌ترین جنبه فساد

Closing Plenary VIII: Democracy and Human Rights Under Siege: Tackling Corruption's Darkest Side

در این نشست، بر تاثیر عمیقی که جاه‌طلبی مفسدان بر حقوق بشر و سلامت جامعه دموکراتیک دارد اشاره و تاکید شد افرادی که مرتکب اعمال فسادزا می‌شوند لزوماً هیولا نیستند و نباید شرایط را به صورت سیاه و سفید قضاوت کرد، بلکه هر انتخابی می‌تواند مسیر را به سمت فساد یا سلامت سوق دهد. در این راستا، سه مفهوم دموکراسی، حقوق بشر و فساد مفاهیم ناگسستنی هستند که بر یکدیگر تاثیر می‌گذارند، برای مثال در جامعه‌ای که در آن، ایمان به دموکراسی از دست برود و آحاد مردم از آن ناامید شوند، جامعه به سمت فساد حرکت خواهد کرد. در ادامه این نشست، به اقدامات صورت‌پذیرفته در زمینه مبارزه با فساد در کشورهای گوناگون اشاره شد؛ از جمله عنوان شد که در نیجریه در راستای ارتقای آگاهی آحاد جامعه و کمک به جامعه مدنی و رسانه‌ها اقداماتی صورت پذیرفته است. همچنین عملکرد سازمان‌های محلی و منابع دولتی در مولداوی به منظور رفع چالش‌های موجود مورد بررسی قرار گرفت. سپس سخنرانان این پنل تخصصی، فساد را یکی از عوامل نقض حقوق بشر برشمرده و تاکید کردند اعمال فسادزا به دموکراسی و حقوق بشر آسیب وارد می‌کند. در ادامه ضمن اشاره به اهمیت نقش فعالان حوزه مبارزه با فساد در جامعه تصریح شد برخی از این افراد زندگی، خانواده، شغل، آزادی، ... خود را در این مسیر از دست می‌دهند، با این وجود به صورت مستمر به مبارزه خود

ادامه می‌دهند زیرا معتقدند برای موفقیت باید تلاش کرد. در بخش دیگری از این نشست، فساد یک پدیده جهانی برشمرده و تاکید کردند، فساد در تمام جوامع و نظام‌های سیاسی به شیوه‌های مختلف اتفاق می‌افتد و معضلاتی نظیر دزدسالاری در سال‌های اخیر با سرعتی نگران‌کننده در حال افزایش است، در نتیجه یکی از راهکارهای مبارزه با فساد، تمرین کنش‌های جمعی است که منجر به ایجاد تفاوت‌های معناداری می‌شود. همچنین می‌توان با ترویج فرهنگ راست‌کرداری و درستی در زمینه‌های مختلف سیاسی، تجاری و ... فساد را در حوزه‌های مختلف تضعیف کرد و با کمک همبستگی همه‌جانبه کشورها و دولت‌ها به پیروزی‌های قابل توجهی در این مسیر دست یافت.

این دوره از کنفرانس به دلیل ریشه‌های شکل‌گیری آن و همچنین مکان برگزاری و فضای حاکم بر شرق اروپا در سایه جنگ اوکراین قرار داشت و چنانکه انتظار می‌رفت متاثر از بلوک‌بندی در حال شکل‌گیری بین غرب لیبرال و جهان غیرلیبرال شامل روسیه و چین بود. در این پنل تحت تاثیر فضای فوق، نه تنها جای طرف‌های روسی و چینی در بین شرکت‌کنندگان خالی بود بلکه به لحاظ تئوریک، امکان مبارزه موفق با فساد برای کشورهای غیرلیبرال با تکیه به ارزش و روش‌های غیرلیبرال در نظر گرفته نشده بود. با این حال و در اظهارنظری استثنایی، پیتز مائورر از موسسه باسل برای حکمرانی، اعتقاد داشت که الزاماً رابطه خطی و مستقیمی میان لیبرال دموکراسی و مبارزه با فساد وجود ندارد. کشورهای غیردموکراتیک هم ممکن است در مبارزه با فساد موفق باشند.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران

به نظر می‌رسد جهان معاصر در رابطه با مبارزه با فساد در حال تجربه شکل‌گیری دو بلوک رقیب است. در یک طرف کشورهای لیبرال دموکراتیک غربی قرار می‌گیرند که البته تجربه موفقی در فسادستیزی داشته‌اند و در طرف دیگر، کشورهای غیرلیبرال دموکراتیک که گاهی اقتدارگرا نامیده شده‌اند که در مواردی مانند گرجستان، سنگاپور و چین کارنامه روشنی در مبارزه با فساد ارائه کرده‌اند. البته این صف‌بندی مرز روشنی ندارد. در کشورهای دموکراتیک غربی، بازگشت پوپولیسم و تضعیف حکومت قانون بعضاً رویه‌های فسادآمیز را تقویت کرده است و در سوی دیگر و در میان کشورهای غیرلیبرال دموکراتیک، تجربه‌های جهانی از شیوه‌های مبارزه با فساد به‌طور کامل کنار گذاشته نشده است. به این ترتیب، نادیده گرفتن امکان مبارزه موفق با فساد با تکیه بر ارزش‌های محلی و نوع گوناگون نظام‌های سیاسی و سازمانی همان‌قدر ناقص است که به حاشیه راندن دانش و تجربه‌های موفق در سیستم‌های لیبرال غربی در بیش از نیم قرن گذشته.

در واقع مبارزه با فساد در مقیاس جهانی با تکیه بر هر دو بُعد فوق هم‌زمان پیش رفته است. ما در ایران ضمن پاسداشت ارزش‌های ملی و دینی هم‌چنان می‌توانیم از تجربیات جهانی برای مبارزه با فساد بهره بگیریم. گفت‌وگوی ملی یا حتی منطقه‌ای برای مقابله با مظاهر مختلف فساد و تقویت نظام‌ها، مقررات و هنجارهای ضدفساد در دورانی که

چندفرهنگ‌گرایی و به رسمیت شناخته شدن الگوهای متنوع کامیابی از جمله در فسادستیزی ناگزیر شده است، می‌تواند یکی از مسیرهایی باشد که دو وجه مزبور را به هم پیوند دهد.

مراسم اختتامیه: بیانیه ویلنیوس

Closing Ceremony: The Vilnius Declaration

در آغاز مراسم اختتامیه، داریوس اروپوناس، مشاور رئیس‌جمهور لیتوانی، ضمن اشاره به تلاش‌های زیادی که برای برگزاری این کنفرانس صورت گرفته است، برگزاری این رویداد بزرگ را یک موفقیت مهم برشمرده و تصریح کرد که در این نشست‌ها، موضوعات و مفاهیم معنادار گوناگونی نظیر حمایت از فعالان حوزه مبارزه با فساد، ترویج و توسعه فرهنگ راست‌کرداری و درستی در جامعه، پیروی از اخلاق در اقتصاد و کسب‌وکارهای سالم، توسعه پایدار، ضرورت ارتقا آگاهی و دانش پیرامون مبارزه با فساد، تاثیر قدرت دموکراسی در این عرصه مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و بر اهمیت و تاثیرگذاری مبارزه با فساد برای نیل به دنیایی بهتر تاکید شد.

در ادامه فرانسوا والرین، رئیس سازمان شفافیت بین‌الملل، ضمن سپاسگزاری از تمامی افرادی که در برگزاری این کنفرانس موفق مشارکت داشتند، تصریح کرد تمامی جوامع و دولت‌ها باید برای دستیابی به صلح، آزادی و ... در کنار هم در مسیر مبارزه با فساد حرکت کرده و گام بردارند.

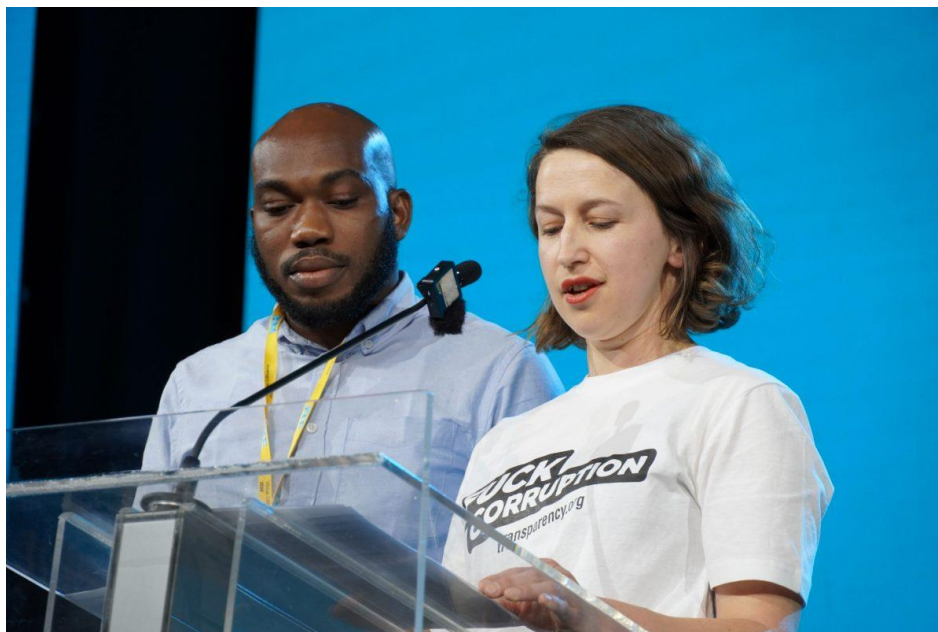
سپس لیناس پرناواس، مدیر سرویس تحقیقات ویژه ریاست جمهوری لیتوانی، با قدردانی صمیمانه از تمامی سخنرانان، برگزارکنندگان و شرکت کنندگان در این کنفرانس، تاکید کرد که برای ایجاد تغییرات مثبت در حوزه مبارزه با فساد و نیل به جامعه با فساد کمتر ضرورت دارد شفافیت را در تمامی جوانب افزایش داد. او ابراز امیدواری کرد این کنفرانس منجر به آشنایی بیشتر شرکت کنندگان از کشورهای گوناگون با فرهنگ ویلنیوس شده باشد.

در ادامه روبن لیفوکا، رئیس شورای کنفرانس بین المللی مبارزه با فساد، ضمن تشکر از رهبران، صاحب نظران، سخنرانان و شرکت کنندگان از کشورهای مختلف برای مشارکت در این کنفرانس بین المللی تصریح کرد که یکی از نقاط قوت این دوره از کنفرانس که بسیار موفقیت آمیز بود، شبکه سازی موفق و مشارکت گسترده نمایندگان بخش های دولتی و خصوصی از کشورهای مختلف بود. او برگزاری چنین رویدادهایی را بسیار تاثیرگذار برشمرده و تاکید کرد که ارائه نظرات متنوع در حوزه های مختلف منجر به افزایش آگاهی و ارائه اطلاعات غنی در زمینه مبارزه با فساد می شود. لیفوکا همچنین ضمن اشاره به اصلاحات صورت پذیرفته در لیتوانی در حوزه مبارزه با فساد، برگزاری این رویداد را نیز شاهدهی بر این امر عنوان کرد.

در ادامه مراسم اختتامیه بیانیه ویلنیوس قرائت شد.

بیانیه بیست و یکمین دوره همایش مبارزه با فساد

The Vilnius Declaration

در ژوئن ۲۰۲۴، بیش از ۲۰۰۰ نفر از بیش از ۱۴۰ کشور که در طیف وسیعی از بخش‌ها فعالیت می‌کنند، به صورت حضوری در لیتوانی گرد هم آمدند تا در بیست و یکمین کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد شرکت کنند. ما با توجه به اهمیت موضوع، فوریت آن و تعهد به همکاری برای مقابله با تهدیدهای جهانی ناشی از فساد، برای حمایت از راست‌کرداری و تضمین آینده‌ای عادلانه، صلح آمیز و پایدار برای همه گرد هم آمدیم.

ما در زمانی در ویلنیوس گرد هم آمدیم که جامعه جهانی با چالش‌های بی‌سابقه‌ای از تشدید درگیری‌ها و بحران‌های محیط‌زیستی گرفته تا تحلیل تدریجی دموکراسی، ارزش‌های مشترک و حقوق بشر مواجه است. با درک اینکه فساد در این بحران نفوذی فراگیر دارد، تعهد خود را برای مبارزه با فساد به عنوان محوری در آینده مشترک خود اعلام می‌کنیم. در بیستمین کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد، در شهر واشنگتن دی‌سی، ایالات متحده، در سال ۲۰۲۲، به این نتیجه رسیدیم که مبارزه با فساد برای دفاع از ارزش‌های دموکراتیک و امنیت جهانی حیاتی است. در این راستا بر بازگرداندن اعتماد به نهادها، محافظت از فعالان حوزه مبارزه با فساد، توجه به فسادهای آسیب‌زننده به محیط زیست، مبارزه با قاچاق انسان و جرایم سازمان یافته تاکید داریم.

بیانیه واشنگتن تاکید می‌کند که تنها از طریق شفافیت، پاسخگویی و اقدام جمعی می‌توانیم بر فساد غلبه و از دموکراسی محافظت کنیم.

در این شرایط پر فراز و نشیب کنونی که شاخک‌های فساد در سراسر جهان گسترده شده است، می‌توان گفت هیچ‌گاه خطر نفوذ فساد در جهان از شرایط حال حاضر آن فراتر نرفته بوده است. ساختار جوامع ما با راست‌کرداری تحت تهاجم بی‌امان دشمنانی که از هرج و مرج و مصونیت از مجازات قدرتمندان سواستفاده می‌کنند، در خطر است.

مأموریت ما هرگز بیش از این فوریت نداشته است: ما باید با هم، قوی و متحد، برای دفاع از همه کسانی که در برابر فساد و برای یکپارچگی ایستاده‌اند، برخیزیم. در میان این چالش‌های عمیق، اتحاد، هدف و عزم ما همچنان افراد بی‌شماری را تشویق می‌کند تا به مبارزه ما برای حفظ قطب‌نمای اخلاقی جامعه‌مان پیوندند و راهبردهای جدیدی برای مبارزه با افرادی که فاسد هستند طراحی کنند.

با الهام از موضوع این دوره از کنفرانس یعنی مقابله با تهدیدات جهانی و حمایت از راست‌کرداری؛ همه ما متعهد می‌شویم:

از فعالان حوزه مبارزه با فساد حمایت کنیم

در دنیایی که فساد تار و پود جامعه را از هم می‌پاشد، افراد و گروه‌های شجاع برای دفاع از راست‌کرداری و مقابله با نیروهای فاسد پیشقدم می‌شوند. ما تعهد می‌کنیم که قهرمانان فعال در حوزه راست‌کرداری را گرمای بداریم و به عزم آنها در مواجهه با خطر با محافظت از آنها در برابر دشمنان نیرومند پاداش دهیم.

دولت‌ها، جامعه مدنی و نهادهای بین‌المللی باید قوانین، شبکه‌ها و استراتژی‌هایی را برای حمایت بیشتر از افشاگران و همه کسانی که از راست‌کرداری بدون در نظر گرفتن پیشینه، جنسیت، نژاد، سن، مذهب، درآمد و تمام ابعاد دیگر فساد دفاع می‌کنند، تقویت کنند.

جرایم محیط زیستی را هدف قرار دهیم

طمع و فساد ریشه یک پارادایم اقتصادی ورشکسته و جرائم محیط زیستی مرتبط با آن است که باعث تسریع تغییرات آب و هوا، از دست دادن تنوع زیستی و فروپاشی اکوسیستم‌هایی شده که همه زندگی به آن وابسته است. حوادث آب و هوایی فاجعه‌بار در سال‌های اخیر هشدار می‌دهد که از آنچه در آینده در پیش است.

ما از دولت‌ها، کسب‌وکارها و جامعه مدنی می‌خواهیم که قاطعانه با فساد در پروژه‌های مالی آب و هوا و جرائم محیط زیستی با هدف جلوگیری از فجایع محیط زیستی جهانی و تسریع انتقال عادلانه از اقتصادی که ریشه در بهره‌کشی و استثمار دارد به اقتصادی که بر اساس بازسازی و ترمیم بنا شده باشد مبارزه کنند.

دزدسالاران، جنایتکاران، قاچاقچیان و همدستان آنها را متوقف کنید

شبکه‌های فساد از شکست اصلاحات و تسخیر نهادهای دموکراتیک و دولت‌ها سود می‌برند. ما از همه می‌خواهیم که دست به دست هم دهند تا شبکه جهانی آنها را از بین ببرند. بیایید راهبردهای آنها را کشف کنیم و از آنها درس بگیریم، به شکست‌ها در اصلاحات مرتبط با حوزه مبارزه با فساد رسیدگی کنیم، از پاسخ‌های چابک و پیشرفت‌های احتمالی

اطمینان حاصل کنیم که در تلاش‌های مشترک علیه این شبکه جنایتکار تاریک که مجرمان را در حالت تدافعی قرار می‌دهد، پیشرفت‌هایی ایجاد می‌کند.

جلوگیری از ناامنی جهانی و درگیری‌های خشونت آمیز

پیشگیری از فساد ناامنی، خشونت و درگیری جهانی را به حداقل می‌رساند، زیرا همه اینها عمیقاً به هم مرتبط هستند. درگیری‌ها و بحران‌های خشونت‌آمیز به نفع دزدسالاران و همدستانشان است و هرج و مرج را ایجاد می‌کند که به‌عنوان پوششی برای فساد عمل می‌کند و آسیب‌های جبران‌ناپذیری به بار می‌آورد.

ما از همه می‌خواهیم که به اثرات مرگبار فساد بر صلح و امنیت انسانی رسیدگی کنند و اقداماتی را برای توقف فساد به‌عنوان پیش‌آزمون و محرک درگیری‌ها و به‌عنوان مانعی در راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز و عادلانه اجرا کنند.

یک اقتصاد جهانی اخلاقی بنا نهید

کسب‌وکارهای غیراخلاقی به تهدیدات جهانی کنونی ما کمک می‌کنند. ما از رهبران تجاری راست‌کردار درخواست می‌کنیم که از قدرت خود برای ترویج عدالت استفاده کنند. ما از آنها حمایت خواهیم کرد تا کار خود را در پیشبرد فرهنگ تجاری مبتنی بر راست‌کرداری و شفافیت افزایش دهند و اقدامات جمعی را برای دستیابی به یک اقتصاد جهانی پایدار، عادلانه و مرفه که در آن مسئولیت‌پذیری باعث تقویت تجارت بهتر می‌شود، بیش از پیش ترویج کنند.

از فناوری در راستای مبارزه با فساد بهره‌گیری کنید

پیشرفت‌های فناوری، در عین حال که فرصت‌های خوب بی‌شماری ارائه می‌دهد، خطرات بی‌سابقه‌ای نیز به همراه دارد. ما خود را متعهد می‌دانیم که با همکاری یکدیگر از قدرت جدیدترین نوآوری‌های فناوری در جهت مثبت برای تسریع مبارزه با فساد استفاده کنیم.

این شامل نمایش بهترین نمونه‌های ابتکارات در حوزه مبارزه با فساد مبتنی بر فناوری، همچنین تجهیز کردن جنبش جهانی ما به دانش برای به حداکثر رساندن قدرت فناوری در راستای مبارزه با فساد است.

اصول دموکراسی و حقوق بشر را رعایت نمایید

نظام چندجانبه جهانی با تاکید بر ارزش‌های جهانی آزادی، برابری و همبستگی در محاصره مفسدان قرار دارد. ما از همه می‌خواهیم که از حقوق اساسی و حیثیت مردم در سراسر جهان در برابر جاه‌طلبی‌های مفسدان با تمرکز بر گروه‌های آسیب‌پذیر محافظت شود.

ما خود را متعهد می‌دانیم که تلاش‌های خود را برای ترویج احترام به حقوق بشر، به‌ویژه در مواجهه با دزدسالاری‌های رو به رشد و دولت‌های که توسط مسئولین فاسد رهبری می‌شوند، تقویت کنیم.

جریان پول‌های کثیف را متوقف کنید

ثروتی که به طور غیرقانونی به دست آمده است در حالی که نهادهای دموکراتیک را تضعیف می‌کند فقر، ناامنی و نقض حقوق بشر را تداوم می‌بخشد و در نتیجه به عقب‌نشینی دموکراتیک کمک می‌کند. طرح‌های فساد اغلب فراملی هستند و برای انتقال پول به آن سوی مرزها به سیستم مالی بین‌المللی وابسته هستند.

ما از همه می‌خواهیم که جریان پول‌های کثیف را از مبدأ به پناهگاه‌های مورد نظر خود متوقف کنند. بیایید با هم کار کنیم تا خلأهای موجود در سیستم مالی جهانی را که اجازه پولشویی و پرداخت رشوه می‌دهد، ببندیم.

ما باید عوامل ایجاد فساد را افشا کنیم و آنها را مورد بازخواست قرار دهیم، بانک‌ها، وکلا، حسابداران و ارائه‌دهندگان خدمات مالی را به دلیل کمک به مفسدان متهم کنیم. ما از همه مقامات مربوطه می‌خواهیم برای شناسایی و بازیابی ثروت و دارایی‌های به دست آمده به صورت غیرقانونی و بازگرداندن پول‌های دزدیده شده برای جبران خسارات وارده به قربانیان فساد همکاری کنند.

طرح‌های پیچیده فساد را کشف کنید

ما بر لزوم آموزش مستمر و برنامه‌های ظرفیت‌سازی برای تجهیز آژانس‌های مجری قانون و مقامات مبارزه با فساد به مهارت‌ها و ابزارهای لازم برای کشف طرح‌های پیچیده فساد تاکید می‌کنیم. سرمایه‌گذاری در قابلیت‌های پزشکی قانونی، تجزیه و تحلیل داده‌ها، و اطلاعات مالی برای پیشی گرفتن از روش‌های پیچیده‌تر به کار گرفته شده توسط بازیگران فاسد بسیار حائز اهمیت است.

ارزش کار رهبران را با انرژی، راست‌کرداری و اشتیاق بالا ببرید

احیای مبارزه با فساد نیازمند انرژی، راست‌کرداری و اشتیاق برای حمایت از عدالت اجتماعی است. هدف ما ارتقای کار رهبرانی است که با رویکردهای نوآورانه، دیدگاه‌های تازه و جنبش‌های پویا، جنبش‌های اجتماعی را شعله‌ور می‌کنند. اقدام مشترک کلید موفقیت است. هیچ مانعی برای این جامعه شجاع و متعهد مبارزه با فساد وجود ندارد. با هم پیروز خواهیم شد.

ما از دولت و مردم لیتوانی، به ویژه سرویس تحقیقات ویژه جمهوری لیتوانی برای میزبانی و حمایت از بیست‌ویکمین IACC سپاسگزاریم. مشتاقانه منتظر ادامه همکاری برای دفاع از راست‌کرداری و شفافیت هستیم.

پنل تخصصی

جامعه مدنی در معرض حمله! – مقابله با فساد از منظرهای مختلف

Civil Society Under Attack! - Confronting corruption from different perspectives

در این پنل تخصصی راه‌حل‌های نوآورانه در حوزه مبارزه با فساد و تقویت دموکراسی و حقوق بشر بررسی و بر ضرورت ارتقای آگاهی در این زمینه و مشارکت تمامی گروه‌های جمعیتی، تبادل تجربیات، شناسایی ابزارهای کاربردی نظیر ایجاد ارتباط از طریق استفاده از ابزارهای مختلف مانند شبکه‌های اجتماعی، و تقویت همکاری بین ذی‌نفعان تاکید شد. در ادامه این نشست، سخنرانان به اقدامات صورت پذیرفته در زمینه مبارزه با فساد نظیر ساخت فیلمی پیرامون مبارزه با باندهای مجرم و فاسد در هندوراس اشاره و تاکید کردند به‌رغم اینکه سازمان‌های غیردولتی مخالف منافع عمومی قلمداد می‌شوند در این کشور چندین سازمان در زمینه مبارزه با فساد فعالیت دارند. همچنین فعالان حوزه مبارزه با فساد در رسانه‌های اجتماعی مورد حمله واقع شده و با هجمه‌های بسیاری مواجه می‌شوند. از طرفی نیز آحاد مردم با ترسی زندگی می‌کنند که به عنوان ابزار علیه خودشان استفاده می‌شود. در این راستا، ضمن اشاره به سازوکاری که برای همکاری در حوزه مبارزه با فساد طراحی شده است، تاکید کردند بدون مشارکت و همکاری جامعه مدنی امکان مبارزه با فساد وجود ندارد. در ادامه این نشست بر اهمیت مدیریت تعارض منافع اشاره و تصریح شد که روز به روز چالش‌های این حوزه، از

جمله مواجهه با اطلاعات غلط در حال افزایش است و برای رفع این چالش‌ها ضرورت دارد جامعه مدنی، بخش خصوصی و سازمان‌های غیردولتی ساماندهی شده و با یکدیگر متحد شوند. در این راستا، بر اهمیت بهبود ارتباطات با بهره‌گیری از ابزارهای گوناگونی نظیر رسانه‌های اجتماعی، هوش مصنوعی تاکید و تصریح شد برای رسیدن به اهداف تعیین شده در این مسیر به حمایت‌های اقتصادی و سیاسی نهادهای مختلف بین‌المللی نیاز است. در بخش دیگری از این نشست، بر لزوم ارتقای آگاهی در خصوص تاثیرات منفی فساد و اعمال فسادزا بر اقتصاد و محیط کسب‌وکار در کوتاه‌مدت و بلندمدت اشاره شد.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران

با توجه به اقدامات گوناگونی که در کشور در راستای ایجاد شفافیت و مبارزه با فساد صورت می‌پذیرد و همچنین ضرورت ارتقای آگاهی آحاد مردم به منظور فراهم‌سازی بستری مناسب برای همکاری و مشارکت جامعه مدنی، جای اقداماتی که آگاهی آحاد جامعه را در خصوص راست‌کرداری و مبارزه با فساد افزایش دهد، خالی است. در نتیجه، ضرورت دارد برای ارتقاء فرهنگ راست‌کرداری که به عنوان ایجاد بستری برای پیشگیری از فساد بهره‌گیری می‌شود، از ساخت فیلم، مستند، کتاب صوتی، پادکست، موشن، تیزر یا حتی بازی‌های کامپیوتری بهره برد.

پنل تخصصی

ابزارهای نوین برای مبارزه با پرداخت رشوه خارجی

New Tools to Fight Foreign Bribery

مقابله با رشوه در کشورهایی که حکومت قانون رفتارهای بزهکارانه را محدود می‌کند برای همه آشناست اما همچنان پرداخت رشوه توسط افراد و مقامات خارجی برای پیشبرد مقاصد تجاری رایج است؛ در حالی که قوانین روشنی برای مواجهه با آن وجود ندارد. در این کارگاه با اشاره به خطرات فسادآمیز پرداخت رشوه از سوی افراد خارجی به مسئولان دولتی که می‌تواند فضای کسب‌وکار را مختل کند، استفاده از تحریم و مسدود کردن دارایی مقامات دولتی و بخش خصوصی که در موضوع رشوه درگیر بوده‌اند، پیشنهاد شد. فقدان اراده سیاسی در بعضی کشورها، تعارض منافع، ضعف دستگاه‌های نظارتی، جامعه مدنی ضعیف و ناآگاهی از موانع شایع برای مواجهه قانونی دولت‌ها با این نوع فساد معرفی شد.

رهیافت‌ها و آموزه‌ها برای ایران

در گذشته، گزارش‌هایی در خصوص دریافت رشوه از سوی شرکت‌های خارجی به مقامات مسئول منتشر شده و برخوردهای قانونی را نیز به همراه داشته است. گاهی رویه‌های مبهم در مناقصات دولتی و پروژه‌های مشارکت خصوصی-عمومی با طرف‌های داخلی یا خارجی، زمینه‌ساز این نوع فساد است؛ به ویژه در زمان گشایش‌های اقتصادی، احتمال

بیشتری وجود دارد که در صورتی که مقررات و آیین‌نامه‌های رفتار سازمانی آماده شرکت در فرایندهای پیچیده و فشرده عقد توافقات تجاری و سرمایه‌گذاری نباشد، فساد در چارچوب پرداخت رشوه شدت بگیرد. الزام و تعهد نهادهای دولتی و روندهای حقوقی عقد قرارداد به شفافیت، عدالت و تکمیل قوانین مربوطه به نحوی که خلأ قانونی را جبران کند، تقویت جامعه مدنی به عنوان ناظر بر عملکرد نهادهای دولتی و بهبود استانداردهای آموزشی برای مقامات دولتی و قانونگذاری و قضایی جهت از میان بردن مقدمات و زمینه‌های بروز فساد، از ضرورت‌های مواجهه با فساد ناشی از پرداخت رشوه است.

پنل تخصصی

اطمینان از گذار درست انرژی در حوزه‌های اکتشاف، استخراج و تولید انرژی

Safeguarding a Just Energy Transition in the Extractive and Energy Sectors

در جهان به طور متوسط یک سوم از موارد پرداخت رشوه پیش از آغاز پروژه‌های معدنی و در مرحله اخذ مجوز رخ می‌دهد. این در حالی است که تنها در سال ۲۰۲۳ تقاضا برای مواد معدنی استراتژیک یا بحرانی ۱۸ حدود ۳۰ درصد افزایش یافته که بیشترین این تقاضا مربوط به لیتیم، نیکل و کبالت بوده است.

¹⁸ Critical Minerals

شرایط اکنون به نحوی است که در کشورهای آفریقایی و آمریکای جنوبی پرونده‌های بسیاری در خصوص پرداخت رشوه، به خصوص از سوی شرکت‌های چینی مطرح می‌شود. مثلاً در پرونده‌ای، یک شرکت چینی با پرداخت ۶.۵ میلیون دلار رشوه به همسر رئیس‌جمهور ماداگاسکار، برنده مجوز استخراج از معدن شده و بلافاصله سهام خود را با قیمت بالاتر در بازار سهام به فروش رسانده است. هم‌چنین این شرکت پس از افشای موضوع و آغاز رسیدگی‌های قضایی، شکایت جداگانه‌ای با موضوع تخطی از قرارداد تنظیم کرده و در تمام این مدت به طور مداوم مشغول بهره‌برداری از معدن بوده است. مشابه چنین سناریوهایی نیز در صحرای آتاکامای شیلی که از مناطق خشک جهان است صورت پذیرفته است. در قاره‌ی آفریقا، سالیانه مبالغ بسیاری در استخراج‌های غیرشفاف، از شبکه‌های پولی-مالی گم می‌شود که بعضاً رقم این مبادلات تا ۴۲ میلیارد دلار برآورد می‌شود. در پژوهشی ژورنالیستی در غنا، مشخص شد که ۴۲ درصد از نمایندگان مجلس خود سهامدار پروژه‌های معدنی بوده که در یک سال مجوز گرفته‌اند.

مهم‌ترین ریشه‌ها و اهداف از پرداخت رشوه، به خصوص در معدن‌های بزرگ^{۱۹} یا LSM عبارتند از:

- اختیارات، قدرت و دخالت مقامات حاکمیتی در فرآیندهای صدور مجوز استخراج و بهره‌برداری؛
- دور زدن فرآیندهای رقابتی (مزایدات و مناقصات) به منظور اخذ مجوز استخراج و بهره‌برداری؛
- تعارض منافع و حضور مقامات دولتی و حاکمیتی در ساختار مالکیت شرکت‌های معدنی؛
- دور زدن تعرفه‌ها و الزامات ملی و محلی فرآیندها به منظور کاهش قیمت تمام‌شده عملیات؛
- لاپوشانی خلأها و کاستی‌های فنی و اجرایی شرکت در تطابق با الزامات؛

بر همین اساس موسسه NRGی راهنمایی ۷ مرحله‌ای برای مدیریت ریسک بروز فساد در معادن و صنایع نفتی طراحی کرده است که می‌توان در گزارش زیر به آن دسترسی یافت:

NRGI: Diagnosing Corruption in the Extractive Sector

همچنین OECD نیز گزارش زیر را در همین سرفصل منتشر کرده است:

OECD: How to Address Bribery & Corruption Risks in Mineral Supply Chain

رهیافت‌ها و آموزه‌هایی برای ایران:

موضوع فرآیندهای صدور مجوز معادن در ایران و روش‌های کاهش ریسک فساد و زمینه‌های بروز فساد در آن، موضوعی مهم و جذاب برای پژوهش بوده و تعریف چنین سرفصلی به منظور پژوهش در اتاق بازرگانی توصیه می‌شود.

¹⁹ Large Scale Mining

نتیجه‌گیری

بیست‌ویکمین کنفرانس مبارزه با فساد به صورت فشرده در چهار روز و در قالب بیش از ۸۰ نشست عمومی، پنل تخصصی و کارگاه‌های پیشرفته پیرامون موضوعات مختلف مبارزه با فساد برگزار شد و مباحث مختلفی در حوزه مبارزه با فساد در آن مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. با نگاهی اجمالی به سخنرانی‌ها و موضوعات مورد بحث این کنفرانس، می‌توان در سه بخش دولتی، خصوصی و بازتاب کلی، نتایج بررسی‌ها را تقسیم‌بندی و به شرح زیر مورد اشاره قرار داد.

در بخش دولتی:

- تلاش برای پیشگیری از طریق ابزارهای کاربردی نظیر آموزش، پرورش، انجام پروژه‌های تحقیقاتی و پژوهشی و ... تا پیگرد قانونی
- درگیر کردن قانون‌گذاران به منظور ایجاد شفافیت در تامین مالی سیاسی و ایجاد قوانین قدرتمند
- بهره‌گیری از هوش مصنوعی و تکنولوژی برای ایجاد بستری مناسب در راستای ارتقای راست‌کرداری در حکمرانی

در بخش خصوصی

- ارتقای فرهنگ راست‌کرداری در کسب‌وکار به منظور دستیابی به نتایج پایدارتر
- همکاری و مشارکت در راستای تبیین استانداردها، قوانین و سیاست‌های مرتبط با حوزه مبارزه با فساد
- کنش‌گری دائم و مستمر در حوزه مبارزه با فساد
- تقویت ارتباطات با نهادهای بین‌المللی و ایجاد امکان جذب و بهره‌گیری از ظرفیت سرمایه‌های خارجی

بازتاب‌های کلی:

- ضرورت توجه به ارتباط فساد با نقض حقوق بشر و تاثیر فساد بر دموکراسی، تغییرات آب و هوایی و اقلیمی و ...
- لزوم همبستگی برای محافظت از فعالان حوزه مبارزه با فساد

شفافیت، کلید مبارزه با فساد است و در این مسیر، اصل، کنش پیوسته و عاملیت نهادهای مدنی و تشکلهای بخش خصوصی است. بدون کنش‌گری مستمر و مقتدرانه این دو نهاد در جامعه، متعالی‌ترین سیستم‌های حاکمیتی نیز خودبه‌خود به فساد کشیده می‌شوند و فساد در جامعه نهادینه می‌شود.

مبارزه با فساد پس از وقوع آن که معمولاً با اهرم‌های قهری صورت می‌گیرد، رویکردی سلبی و از بالا به پایین است که با توجه به پویایی و خلاقیت ماهیت فساد، از کارآمدی و اثربخشی اندکی برخوردار است. بر همین اساس گفتمان جدیدی که امروزه در این زمینه مطرح شده است، مبارزه با فساد در قالب پیشگیری از وقوع فساد با اهرم‌های ایجابی و از پایین به

بالاست و عبارت راست‌کرداری در کسب‌وکار نیز این‌چنین معنا می‌یابد. این مفهوم ماهیتی داوطلبانه، درونی، اخلاقی و متعالی دارد و از آگاهی هر شخص نسبت به افزایش ریسک‌ها و هزینه‌های زندگی در صورت ارتکاب به فساد سرچشمه می‌گیرد.

پیشنهادهای و موارد قابل پیگیری:

- ایجاد کمیته دائم مبارزه با فساد ذیل کمیسیون حکمرانی سازمانی اتاق بازرگانی تهران برای پیگیری مسائل مطروح شده در کنفرانس و ترتیب اقدامات برگزاری همایش سال جاری مبارزه با فساد اتاق تهران در ایران نظیر پیگیری شبکه‌سازی با افرادی که در لیتوانی مذاکرات اولیه با آنها برقرار شده است؛ طراحی پنل‌ها و کارگاه‌های تخصصی همایش تهران، تعریف مطالعات مرتبط در کشور و ...
- مشارکت موثر اعضای هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران به عنوان سخنران یا اعضای پنل‌ها و کارگاه‌های تخصصی در کنفرانس‌های آتی
- دعوت از افراد صاحب‌نظر و تاثیرگذار خارجی در حوزه شفافیت کسب‌وکار برای حضور در همایش آتی مبارزه با فساد اتاق بازرگانی تهران در ایران
- الگوبرداری از نحوه برگزاری کنفرانس لیتوانی در برگزاری همایش آتی مبارزه با فساد اتاق تهران
- شبیه‌سازی برپایی کارگاه‌های تخصصی در لیتوانی با موضوعات متنوع در حوزه مبارزه با فساد در همایش آتی مبارزه با فساد اتاق بازرگانی تهران در ایران